

SAIRAANHOITAJAOPIKSELIJOIDEN
KOKEMUKSIA OHJATUSTA
HARJOITTELUSTA

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali –ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja AMK
Opinnäytetyö
Laura Levänen
Tiina Kivistö

Lahden ammattikorkeakoulu
Koulutusohjelma

LAURA, LEVÄNEN & TIINA, KIVISTÖ: Sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemuk-
sia ohjatusta harjoittelusta

Hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetyö, 43 sivua, 15 liitesivua

Syksy 2010

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella Lahden ammattikorkeakoulun sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemuksia saadusta ohjauksesta käytännön harjoittelujaksoilla. Tutkimme sairaanhoidajaopiskelijoiden kokemuksia saadusta harjoittelun ohjauksesta. Tutkimuksen tavoitteena oli kerätä tietoa, jonka avulla harjoitteluyksiköissä voidaan arvioida omaa ohjaustoimintaa ja mahdollisesti kehittää sitä tulevaisuudessa.

Tutkimus oli kvalitatiivinen ja aineisto kerättiin kyselylomakkein Lahden ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman opiskelijoilta (N=33) kahdelta eri vuosikursilta. Kyselylomake sisälsi kuusi avointa kysymystä. Tutkimuskysymysten teemat muodostuivat ohjaus kokemuksista käytännönharjoittelussa, sairaanhoidajan vastuualueiden toteutumisesta, palautteen annosta ja saannista käytännönharjoittelussa, opiskelijan oppimistavoitteiden huomioinnista, opiskelijoiden mielipiteistä, mitä on hyvä ohjaus sekä heidän kehitysideoista ohjatussa harjoittelussa. Käytimme aineiston analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Opinnäytetyön tulosten perusteella ilmenee, että tulokset jakautuivat miltei joka kysymyksen kohdalla kahteen osaan – myönteisiin ja kielteisiin kokemuksiin. Opiskelijat selvästi arvostavat heille yksilöllisesti suunnattua ohjausta, oli ohjauksen sisältö sitten myönteistä tai kriittistä. Erityisesti vastauksissa nousi esiin se, että opiskelijat toivoisivat ohjauksesta lisäkoulutusta sairaanhoidajaohjaajille, ja palautteen antoon kiinnittäisiin enemmän huomioita tulevaisuudessa. Sairaanhoidajan ohjaukseen liittyvät vastuualueet olivat opiskelijoille vieraita. Jokainen kyselyn vastaaja toi oman näkemyksensä esille harjoittelun ohjauksen laadusta omakohtaisten kokemustensa perusteella.

Avainsanat: Ohjaava sairaanhoidaja, ohjaava opettaja, sairaanhoidajaopiskelija, käytännönharjoittelu, ohjaus

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Healthcare

LAURA, LEVÄNEN & TIINA, KIVISTÖ:
HEALTHCARE-STUDENTS EXPERIENCES OF MENTORED PRACTICAL
TRAINING

Bachelor's Thesis in Healthcare

44 pages, 15 appendices

Autumn 2010

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to find out about the experiences from practical training among students from the degree programme in healthcare in Lahti University of Applied Sciences. The focus of the thesis was on the experiences of mentoring during the practical training. The main purpose was to find out ways for evaluating mentoring-processes in the training unit and with that information to possibly improve the mentoring of the students in the future.

In this thesis we used a qualitative method of analysis. The data was gathered from two classes of healthcare students (N=33) with a questionnaire of six open-ended questions. The main research questions were about how were the students' experiences of mentoring during the practical training, how did the mentoring nurses' responsibilities come true, how did students get and apply for feedback, how were the learning-goals of students considered during different practices and did the mentoring nurse influence on the student's learning goals, what is good mentoring like and how would students want to improve the mentoring of the practical training.

The experiences can be mainly divided into two parts: positive and negative. Especially the students requested for education for the mentors. The way of giving feedback was also requested to be under attention in the future. The mentoring nurses responsibilities were not well-known among the students.

Key words: practical training, nurse, healthcare, mentor, mentoring, mentorship

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	OHJATTU HARJOITTELU SAIRAANHOITAJAKOULUTUKSESSA	3
3	OHJATUN HARJOITTELUN KULKU	5
3.1	Harjoittelun ohjaus	6
3.2	Mentorointi	7
3.3	Roolit ohjatussa harjoittelussa	9
3.3.1	Ohjaajana sairaanhoitaja	9
3.3.2	Ohjaajana opettaja	13
3.3.3	Oppijana opiskelija	14
3.4	Palaute ja arviointi	16
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	20
4.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	20
4.2	Laadullinen tutkimusmenetelmä	20
4.3	Kyselylomake tiedonkeruumenetelmänä	21
4.4	Toteutusympäristö ja osallistujat	21
4.5	Analyysimenetelmä	22
5	TUTKIMUSAINEISTON ANALYYSI JA TUTKIMUSTULOKSET	24
5.1	Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat	24
5.2	Sairaanhoitajan vastualueiden toteutuminen	26
5.3	Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa	27
5.4	Opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomioiminen	29
5.5	Hyvä ohjaus on yksilöllistä	31
5.6	Ohjauskoulutus on kehittymisen mahdollisuus	32
6	POHDINTA	34
7	JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET	39
	LÄHTEET	40
	LIITE 1	44
	LIITE 2	46

1 JOHDANTO

Ammattikorkeakoululain (351/2003) mukaan ammattikorkeakoulu koulutuksen tarkoituksena on työelämän ja sen kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta antaa opiskelijalle kattavat tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, antaa tutkittuun tietoon perustuvaa opetusta, osallistumismahdollisuudet ammattikorkeakouluopetusta palvelevaan ja aluekehitystä sekä työelämää tukevaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. (Tanskanen 2005, 6.)

Sairaanhoitajakoulutus sisältää perus-, ammatti- ja vapaasti valittavia opintoja sekä harjoittelujaksoja. Harjoittelun osuus on 90 opistopistettä ja se pitää sisällään 75 opintopistettä käytännön harjoittelujaksoilla erilaisissa työyksiköissä. (Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 2.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millä tavoin Lahden ammattikorkeakoulun kahden eri vuosikurssin sairaanhoitajaopiskelijat ovat kokeneet käytännön harjoittelujaksoilla saamansa ohjauksen. Opinnäytetyön tavoitteena on sen tutkimustulosten perusteella antaa viitteitä, kuinka eri harjoitteluksiköissä voitaisiin tulevaisuudessa arvioida omaa ohjaustoimintaa ja mahdollisesti kehittää sitä. Tutkimusmenetelmänä käytimme laadullista tutkimusmenetelmää ja kartoitimme sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia kyselylomakkeen avulla, joka sisälsi kuusi avointa kysymystä eri aihealueittain koskien harjoittelun ohjausta.

Harjoittelujaksoilla on merkitystä opiskelijan ammatillisen toiminnan tukemisessa ja tutkivan sekä osaavan työotteen omaksumisessa. Jokaisella harjoittelujaksolla opiskelijalle on nimetty sairaanhoitajaohjaaja, hän osallistuu ohjaamaan opiskelijaa osanaan jokapäiväistä työtään. Velvollisuus osallistua käytännön ohjaajaksi ja osallistua sen kautta opiskelijoille annettavaan ohjaukseen on mainittu kansanterveyslaissa (1972/66), sekä sairaaloiden eri hoitoyksiköiden laatimissa johtosäännöissä. (Mölsä 2000, 8.)

Se, millä tavoin opiskelija kohdataan harjoittelujaksolla ja se, miten häntä ohjataan hoitotyöhön ja sen arviointiin, voi vaikuttaa merkittävästi opiskelijan identiteetin

rakentumiseen ja ammatilliseen kehittymiseen. (Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 2–3; Opetus ja kulttuuriministeriö 2001, 9; Mölsä 2000, 8; Oinonen 2000, 78). Tämän opinnäytetyön aiheen valinta perustui omakohtaisiin kokemuksiimme ja omalla vuosikurssilla olevien muiden opiskelijoiden mielipiteisiin käytännön harjoittelujaksojen ohjauksesta. Kriittisiä mielipiteitä on ajoittain noussut hyvin vahvasti esille harjoitteluiden purkutilanteissa. Halusimme tämän myötä selvittää myös muiden sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia ohjatusta harjoittelusta.

Keräämämme tiedon ja saamiemme tulosten perusteella toivomme opinnäytetyön olevan työväline meille tuleville sairaanhoitajille sekä kentällä toimiville hoitajille ohjauksen laadusta. Toivomme, että tulevaisuudessa panostettaisiin ja kehitettäisiin edelleen ohjausta.

2 OHJATTU HARJOITTELU SAIRAANHOITAJAKOULUTUKSESSA

Terveysalan ammattikorkeakoulutuksen tehtävänä on kouluttaa hoitotyöhön uusia asiantuntijoita, joiden osaaminen perustuu tämänhetkiseen pätevään, tutkittuun tietoon hoitotieteiden ja lähitieteiden alueilta. Tavoitteiden sisäistäminen, sitoutuminen yhteiseen toimintakulttuuriin sekä elinikäinen oppiminen ja jatkuva itsensä kehittäminen kuvastavat asiantuntijan toimintaa. (Tanskanen 2005, 6; Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 2; Heinonen 2003, 16).

Ammattikorkeakoululain (351/2003) mukaan ammattikorkeakoulutuksen tarkoituksena on työelämän ja sen kehittämisen asettamien vaatimusten pohjalta antaa opiskelijalle kattavat tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, antaa tutkittuun tietoon perustuvaa opetusta, osallistumismahdollisuudet ammattikorkeakouluopetusta palvelevaan ja aluekehitystä sekä työelämää tukevaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Sairaanhoitajakoulutuksen opinnot järjestetään koulutusohjelmina, jotka opetusministeriö vahvistaa ammattikorkeakoulukohtaisesti. Koulutusohjelmat voivat pitää sisällään suuntautumisvaihtoehtoja, mutta sairaanhoitajakoulutuksen suuntautumisvaihtoehdot eivät sisällä erikoistumista. Opiskelija kuitenkin pystyy tekemiensä valintojen kautta suuntaamaan opintojaan haluamalleen hoitotyön alueelle esimerkiksi lasten sairaanhoitoon. Suomen ammattikorkeakouluissa koulutusohjelmistaan vastaavat oppilaitokset itse. Tämän takia koulutusohjelmat saattavat olla erilaisia eri oppilaitoksissa. (Tanskanen 2005, 6; Salmela 2004, 32; Lampinen 2002, 10).

Sairaanhoitajakoulutus sisältää perus-, ammatti- ja vapaasti valittavia opintoja sekä harjoittelujaksoja. Harjoittelun osuus on 90 opistopistettä eli yhteensä 2430 tuntia. Se pitää sisällään 75 opintopistettä käytännön harjoittelujaksoilla erilaisissa työyksiköissä ja 15 opintopistettä opinnäytetyöhön, joka liittyy kehittämiseen työelämän toiminnassa. Harjoittelujaksoilla on merkittävä painoarvo opiskelijan ammatillisen toiminnan tukemisessa ja tutkivan sekä osaavan työotteen omaksumisessa. Harjoittelun tulee tukea opintojen tavoitteiden saavuttamista, niin että opiskelija perehdytetään ohjatusti keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen sovelta-

miseen työelämässä. Ammattiopinnoissa on tavoitteena perehdyttää oppija ammattialan keskeisiin ongelmakokonaisuuksiin, niiden tieteellisiin tai taidollisiin perusteisiin ja niiden sovellutuksiin, siten että oppija tulee kykenemään itsenäiseen työskentelyyn ammattialan asiantuntijatehtävissä, yrittäjänä ja kehitystyössä (Oinonen 2000, 22; Salmela 2004, 32; Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 2–3; Opetus ja kulttuuriministeriö 2001, 9).

Opiskelu perustuu käytännön harjoittelussa opetussuunnitelmissa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin, opintokohtaisiin tavoitteisiin sekä opiskelijan omiin oppimistavoitteisiin. Ohjatunharjoittelun tavoitteet ovat johdettu opetussuunnitelman tavoitteista, jotka ohjaavat yleisellä tasolla opiskelijoiden harjoittelujaksoa ja luovat pohjan opiskelijan henkilökohtaisten oppimistavoitteiden laatimiselle. Oppilaitosten opetussuunnitelmien tavoitteet sekä EU- direktiivit määräävät harjoittelujaksojen pituuden ja harjoittelu paikkojen luonteen. Jäsenvaltioiden on varmistettava EU- säädösten mukaan, että koulutus antaa valmistuville ammattihenkilöille riittävän hoitotyön käytännön kokemuksen ja että harjoittelu toteutetaan ammattitaitoisen henkilökunnan valvonnassa sellaisessa yksikössä, jossa on asianmukaiset potilashoidon välineet ja tilat. EU- direktiivissä (85/595/ETY) todetaan, että harjoittelu tulee toteuttaa oppilaitoksen ja terveydenhuollon opettajien vastuulla yhteistyössä terveydenhuollon henkilöstön kanssa. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on järjestää, sekä suunnitella harjoittelu yhteistyössä työelämän kanssa, perehdyttää käytännön ohjaajia koulutuksen tavoitteisiin sekä saada heidät motivoitumaan ja sitoutumaan opiskelijoiden ohjaukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön suositusten mukaan ohjatun harjoittelun toteutuksessa tärkeää on hyvä tiedonkulku oppilaitoksen ja työelämän välillä, riittävä resurssointi harjoittelun suunnitteluun sekä selkeä työnjako ja aktiivinen osallistuminen opettajilta harjoittelun toteuttamiseen. (Tanskanen 2005, 12–14; Kajander 2007, 19; Brunou 2009, 39; Salmela 2004, 32; Härmä 2002, 7; Heinonen 2003, 20).

3 OHJATUN HARJOITTELUN KULKU

Oppilaitosten ja työelämän yhteistyö on perinteisesti muodostunut opiskelijan käytännön harjoittelun kautta. Teoriaopetuksen jälkeen opiskelija menee harjoittelemaan oppimiaan uusia asioita käytännön harjoittelujaksolle, jotta hän saa oppimiskokemuksia. Käytännön opiskelu aidossa terveydenhuollon ympäristössä on opiskelijalle ammattiin kasvamisen kannalta yksi erittäin tärkeistä opiskelun vaiheista. Käytännön harjoittelu on opiskelijalle ainut mahdollisuus saada todellisia kokemuksia niin hoitotyöstä kuin työympäristöstä. Harjoittelun tarkoituksena onkin perehdyttää opiskelija ohjauksen kautta erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämälähtöisesti. Potilasturvallisuuden takaamiseksi koulutuksen aikana tulee saavuttaa riittävä toiminnallinen osaaminen.

Käytännön harjoittelujaksoilla tapahtuu tiedon omaksumista, sekä ammatilliseen rooliin ja ammatillisten arvojen oppimista, eli opiskelija kasvaa ammattihenkilöksi. Todellisissa hoitotilanteissa käytännön harjoittelun keskeisimpänä ongelmana on oletettavasti se, että harjoittelu ohjaa sosiaalistumaan nykyisiin hoitokäytäntöihin. Mikäli käytännön harjoittelujaksolla keskitytään ajankohtaiseen käytäntöön ja opiskellaan sitä, mitä rutiininomaisesti hoitotilanteissa jo tehdään, ei työelämän edellyttämä luova ja uutta tuottava oppiminen mahdollistu.

Se, millä tavoin opiskelija kohdataan harjoittelujaksolla ja se, miten häntä ohjataan hoitotyöhön ja sen arviointiin, voi vaikuttaa merkittävästi opiskelijan identiteetin rakentumiseen ja ammatilliseen kehittymiseen. Koulutuksen ja työelämän yhteisenä haasteena voidaan nähdä yhteistyön rakentuminen sellaisella tavalla, että oppija oppisi tekemään paitsi suoritustason tehtäviä, mutta myös näkemään kokonaisvaltaisesti, kehittämään omaa työtään ja toiminaan joustavalla tavalla hyvinkin monenlaisissa tilanteissa.

Ohjatun harjoittelun kautta oppiminen edellyttää kaikkia siihen osallistuvien eri osapuolten, ohjaajan, opettajan ja opiskelijan- hyvää vuorovaikutussuhdetta. Jos opettajan, ohjaajan ja opiskelijan välinen vuorovaikutus on tasa-arvoista ja toisiaan kunnioittavaa, on opiskelijan oppimiselle luotu edesauttava työskentelyilmapiiri. Kuitenkin vastuu omasta oppimisesta on opiskelijalle itsellään. Ammattikorkeakoulu koskevassa laissa ja asetuksissa määräytyy opiskelijan asema. Hänen tulee

osoittaa opiskelussaan tavoitteiden mukaisia tietoja ja taitoja hoitotyön asiantuntijana. Opiskelijan on myös noudatettava työelämän ja oppilaitoksen edellyttämää käyttäytymismallia samalla tavoin kuin hoitohenkilökuntakin. Myös opiskelijaa koskee salassapitovelvollisuus. (Mölsä 2000, 7–8; Mannila 1998, 1,11; Tanskanen 2005, 18; Oinonen 2000, 78; Ora-Hyytiäinen, 21; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2001, 10).

Henkilökohtaisen ohjaajan nimeäminen jokaiselle käytännön harjoittelujaksolle tukee ohjauksen sekä oppimisen onnistumista. Nimetty ohjaaja auttaa luomaan turvallisen ilmapiirin, hän antaa edellytykset jatkuvuudelle, sekä syventää opiskelijan ja ohjaajan keskinäistä vuorovaikutussuhdetta, vähentää päällekkäisyyksiä ja auttaa selkeyttämään vastuun jakamista. (Mölsä 2000, 15; Ora-Hyytiäinen 2004, 21).

3.1 Harjoittelun ohjaus

Käytännön opiskelulle käsitteenä ei ole määritelty yksiselitteistä kuvausta. Kirjallisuudessa käytetään eri käsitteitä joita ovat muun muassa käytännön ja kliininen opiskelu ja opetus hyvin erilaisilla tavoilla. Opetussuunnitelmissa termi on uudistettu ohjatuksi harjoitteluksi. Käsitteenä käytetty ohjaus on alkuisin kliinisestä psykologiasta ja sitä pidetään opetustyössä ammatillisen keskustelun muotona. Ohjauksen tarkoitus oppimiseen liitettynä on epäsuorasti auttaa opiskelijaa päätöksentekoprosessissa, tukea ohjaamistaitoihin oppimista sekä ottamaan siitä vastuuta ja pyrkiä kehittämään kriittistä ja reflektoivaa ajattelutapaa. Ohjauksen lähtökohdaksi ajatellaan myös, että se antaa opiskelijan rakentaa tiedon sisältöä kokemalla, jolloin oppiminen nähdään opiskelijan oman toiminnan tuloksena. (Mölsä 2000, 4; Mannila 1998, 11).

Ohjauksen tulee vastata opiskelijan tarpeita ja harjoittelujaksolle asetettuja vaatimuksia. Ohjattua käytännön harjoittelujaksoa opiskelija voi toteuttaa erilaisissa sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristöissä, perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa, kolmannella sektorilla tai yksityisellä puolella. Harjoittelupaikkojen toiminnan tulee perustua rakentavaan yhteistyöhön henkilökunnan välillä sekä moniammatilliseen työskentelytapaan. Tällöin opiskelija oppii tunnistamaan ammat-

tialansa mukaisen toiminta-alueen moniammatillisen tiimin jäsenenä ja hän saa kokemuksia moniammatillisen yhteistyön vaikutuksista potilaan sekä asiakkaan hoitokäytänteissä. (Jääskeläinen 2009, 16; Ora-Hyytiäinen 2004, 21; Suikkala 2007, 14).

Ohjaus voidaan myös käsittää oppimisprosessina, joka rakentuu opetuksen peruselementeistä, todellisuuden, ohjaajan, opiskelijan sekä opetussuunnitelman välisestä vuorovaikutuksesta, joka toteutuu sosiaalisessa kentässä. Sosiaalisesti rakenteeksi määrittelyllä ohjaussuhteella voidaan tarkoittaa opettajan ja ohjaajan välistä vastuunjakoja, riippuen siitä, mikä vaihe prosessissa on jo saavutettu. Työn ja vastuun jakaminen on olennaista siinä, jotta ne jakautuvat jokaisessa vaiheessa niin ohjaajalle kuin opiskelijalle yhdessä. Opittava tehtävä riippuu opiskelijalla olevasta kehitystasosta ja hänen valmiuksistaan edetä kehitysprosessissa. Tavoitteena opiskelijalla on hoitotyöhön oppiminen ja ammattiin kasvu. (Mölsä 2000,5; Mannila 1998, 11).

Velvollisuus osallistua käytännön ohjaajaksi ja osallistua sen kautta opiskelijoille annettavaan ohjaukseen on mainittu kansanterveyslaissa (1972/66), sekä sairaaloiden eri hoitoyksiköiden laatimissa johtosäännöissä. Vastuu opetussuunnitelman mukaisesta ohjatunharjoittelun toteutumisesta on opettajalla, mutta myös sairaala- ja terveyskeskushenkilöstöllä on vastuu antaa opetusta, sillä opetus sisältyy heidän toimenkuvaansa. Opetusvelvollisuus on mainittu viranhakuilmoituksissa, joten virkoihin valitut henkilöt ovat tietoisia virkaan sidotusta opetusvelvollisuudesta. Käytännön harjoittelujakson ohjaajalla tarkoitetaan sairaalan tai muun toimintayksikön työntekijää, joka osallistuu ohjaamaan opiskelijaa osanaan jokapäiväistä työtään. Ohjaajalle kuuluva vastuu käytännön opetuksesta tarkoittaa sitä, että hän on varmistunut opiskelijan tieto-taidoista suorittaa annettu tehtävä ja että hän on kykeneväinen riittävästi valvomaan opiskelijan toimintaa. (Mölsä 2000, 8)

3.2 Mentorointi

Käsitlemme työssämme ohjausta ja mentorointi on yksi ohjauksen osa-alue. Mentorointi on saanut alkunsa kreikkalaisen mytologian mukaan. Siinä kerrotaan Ithakan kuningas Odysseuksen antaneen poikansa Thelemaksoksen jumalatar Athenen hoiviin, kun hän itse lähti Troijan sotaan. Athene kätkeytyi Mentor – nimisen mie-

hen hahmoon. Mentorilla oli tehtävänä ohjata nuorukaista, auttaa ja kasvattaa hänet synnyinlahjakseen saatuun tehtävään. Tämä tarina kuvaa kreikkalaisten uskoa siihen, että seniorin ja nuoren välinen suhde perustuu ihmiskunnan peruseriaatteeseen: ihminen oppii arvoja, tapoja ja taitoja sellaiselta henkilöltä, jota hän arvostaa ja katsoo ylöspäin. (Salonen 2004, 18; Leskelä 2005, 21).

Lähikäsitteitä mentoroinissa ovat tutorointi, esimerkkinä toimiminen, sponsorointi, työnohjaus, työnopastus, perehdytys ja valmennus. Mentorointi on tukea ja ohjausta, jota kokenut, osaava ja työyhteisössään arvostettu, senioriasemassa toimiva työntekijä antaa työtoverille eli aktorille, joka on vasta alussa työrullaan. Mentoroinnissa pyritään jakamaan käytännön kautta saatua osaamista ja mahdollistamaan hiljaisen tiedon siirtoa eteenpäin. Kyseessä on tavoitteellinen vuorovaikutussuhde, jossa tarkoituksena on molemminpuolinen luottamus, avoimuus ja sitoutuneisuus. Mentorointiprosessi on monivaiheinen, kaksisuuntainen ja syvälinen, jossa siirretään henkilöltä toiselle näkemyksiä, kokemuksia ja osaamista. Mentoroinnin tavoitteena on edistää aktorin eli oppijan ammatillista kehittymistä, työssäoppimista, urakehitystä ja hänen itsetunnon vahvistusta. (Väistö 2004, 8; Salonen 2004, 18; Leskelä 2005, 21).

Mentoria kuvaavia sanoja ovat ystävä, kummi, työkummi, kokenut ystävä, luotettava työkaveri ja vanha viisas henkilö, mestari, ohjaaja sekä perehdyttävä. Mentoritavara suurempi kokemus ja ikä voidaan myös nimetä mentorin ominaisuuksiin. Mentori toimii kasvattajan ja opettajan roolissa kuten ystävä. On myös mahdollista, että kokeneempi mentori voi olla aktoria nuorempi. Mentorilla on havainnointikykyä, hän kuuntelee ongelmia sekä saa aktorin tarttumaan näihin tehokkaasti ja nopeasti. (Salonen 2004, 21)

Aktori on mentoroitava, perehdytettävä, perehtyjä, ohjattava ja on kehityskelpoinen henkilö sekä usein on mentoriaan nuorempi. Aktori on motivoitunut oppimaan omaehtoisesti ja hän omaa riittävät valmiudet näkemysten ja kokemusten vaihtamiseen kokeneemmän henkilön kanssa. Hänen on oltava valmis ottamaan omasta kehittymisestään ja kasvamisestaan vastuu. Hänen on oltava motivoitunut panosta-

maan pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti ammatilliseen kehittymiseensä. Jotta hän kehittyisi, hänen tulee etsiä haasteita ja vastuuta aktiivisesti. Aktorin on oltava valmis vastaanottamaan palautetta, oli se sitten myönteistä tai kielteistä. Aktorin pätevyys, itseluottamus ja ammatti- identiteetti vahvistuu menterointisuhteessa, samalla mentori itse saa mahdollisuuden omaan henkiseen kasvuun ja uuden oppimiseen. (Salonen 2004, 20; Leskelä 2005, 31).

Mentorointisuhde muodostuu mentorin ja aktorin välisestä suhteesta. Kyseessä on mentoroinnin ydin ja suhde perustuu sitoutuneisuuteen ja luottamukseen. Mentorilla ja aktorilla on oltava halu uhrata omaa aikaansa toisen hyväksi. Molempien osapuolien tulee jakaa tietojaan sekä taitojaan, jotta he voivat kokea suhteen antoisaksi ja voivat kehittyä. Molemmipuoleista, tasavertaista, avointa ja rehtiä suhtautumista vaaditaan hyvään mentorointisuhteeseen. Samoin molemmilta osapuolista edellytetään kysymyksiä, kuuntelua, eläytymistä ja palautteen antamista. Mentoroinnin tarkoituksena on luoda mahdollisuuksia oivalluksille eikä ainoastaan jakaa tietoa. Mentorointisuhde on pitkäkestoisempi ja laajempi kuin ohjaussuhde, mutta ohjaussuhteesta voi muodostua mentorointisuhde. Tällöin rooli pitää sisällään neuvonantajan toimimisen, oppimisen ohjaamisen ja arvioinnin. Parhaassa mahdollisessa mentorointisuhteessa on kyse dialogista, jossa molemmat osapuolet oppivat ja viisastuvat. (Salonen 2004, 22.)

3.3 Roolit ohjatussa harjoittelussa

3.3.1 Ohjaajana sairaanhoitaja

Kansanterveyslaissa ja sairaaloiden johto- ja toimintasäännöissä määritellään opetusvelvollisuus sairaalaorganisaatiolle. Hoitohenkilökunnasta jokaisella on siis opetusvelvollisuus, mutta myös sen lisäksi opiskelijoita varten nimetään useimmiten ohjauksesta vastaava hoitaja, jolla on päävastuu opiskelijoiden ohjauksesta. Ensimmäinen tehtävä hoitohenkilökunnalla on kuitenkin potilaiden hoitaminen ja vasta

tämän jälkeen opiskelijoiden ohjaus. (Hinkkanen 2002, 11–12; Jauhiainen 2002, 18; Holopainen 2007, 21–22).

Merkittävä oppiminen tapahtuu aina suhteessa toiseen ihmiseen. Keskeistä oppimisessa onkin vuorovaikutus oppijan ja ympäristön välillä. Se, millaisen kuvan ohjaava sairaanhoitaja opiskelijalle antaa ammattitoiminnastaan, riippuu siitä, millaisiin toimintafilosofisiin ja teoreettisiin lähtökohtiin he työnsä perustavat. Myös opiskelijoiden hoitotyön näkemyksen muotoutumista ohjaavat käytännön harjoittelussa toimivan ohjaajan näkemykset. Tämän takia olisikin tärkeää, että opiskelijalla ja hänen ohjaajallaan olisi samanlainen näkemys hoitotyön oppimisesta. (Hinkkanen 2002, 11–12; Tanskanen 2005, 21; Sarajärvi 2002, 26).

Ohjaajalla tarkoitetaan kokenutta, ammatissa toimivaa henkilöä, asiantuntijaa, joka ohjaa opiskelijaa varsinaisten työtehtäviensä ohella. Olisikin tärkeää, että ohjaaja tunnistaisi itsessään edellämainitut osatekijät, sillä se helpottaa ohjaajaa itseään analysoimaan suhdettaan opiskelijoihin ja luomaan optimaalisia oppimiskokemuksia opiskelijoille. Hän valvoo opiskelijan opetussuunnitelman toteutumista ja antaa palautetta työssä oppimisesta opiskelijalle. Ohjaaja on kuvattu myös mentori-
na, vanhempana ammattihenkilönä ja luotettavana neuvonantajana. Opiskelijan ja ohjaajan välistä ohjaussuhdetta voidaan kuvata intensiiviseksi kumppanuudeksi, johon liittyy tietojen ja taitojen opettaminen, ohjaaminen ammatillisuuteen sekä opiskelijan itseluottamuksen vahvistaminen. Terveysalan harjoittelun ohjaajina työskentelevillä sairaanhoitajilla on usein vankka ammattitaito ja heitä voidaan pitää asiantuntijoina. Kyseiset ohjaajat toteuttavat ohjausta parhaiten, mutta samalla he kokevat muita ohjaajia enemmän opiskelijaohjauksen ylimääräiseksi työksi. (Tanskanen 2005, 21–22; Hinkkanen 2002, 12–13; Mölsä 2000, 8–9; Kajander 2007, 19).

Ohjaajalle kuuluva vastuu käytännön opetuksesta tarkoittaa sitä, että hän on varmistunut opiskelijan tieto-taidoista suorittaa annettu tehtävä ja että hän on kykeneväinen riittävästi valvomaan opiskelijan toimintaa. Tavoitteet tulisi laatia ohjaajan kanssa yhdessä, koska ohjaajat eivät aina ole tietoisia siitä millä tasolla opiskelija jo on, hänen tekemistä tavoitteista eikä myöskään opiskelijalle annetun harjoittelun

oppimistehtävän sisällöstä. Ohjaajalta edellytetään, että hän tuntee ja hallitsee opiskelun tavoitteiden ja opittavan asian sisällön. Ongelmaksi opiskelijan ja ohjaajan välille saattaa koitua se, että ohjaajat eivät aina ymmärrä opetussuunnitelmissa käytettävää termistöä, varsinkin silloin jos ohjaajan omasta koulutuksesta on pitkä aika. Opiskelijan oppimisen onnistumista vähentää yhteisen kielen puuttumien ohjaajan ja opettajan välillä. Opettajalla sekä ohjaajalla tulisi olla samanlainen käsitys siitä, mitä pitäisi oppia ja miksi. Varsinkin aikuisten oppimisessa olisi tärkeää, että opettaja ja opiskelija sopisivat yhdessä tavoitteista, koska ihmiset sitoutuvat sellaiseen toimintaan paremmin johon he itse kokevat osallistuvansa ja antavansa panoksensa. Oppimisen edistävänä tekijänä on se, että ohjaaja tuntee opiskelijan. Erityisesti käytännönharjoittelun alkuvaiheessa olisi tärkeää, että ohjaaja tuntisi opiskelijan elämäkokemuksen sekä hänen ajattelutapansa. Tällöin ohjausprosessin vuorovaikutussuhteet toimivat tilanteissa, joissa opiskelija pystyy hyödyntämään omia aikaisempia kokemuksiaan ja tukeminen itseohjautuvuuteen onnistuu. Myös opiskelijan tieto-taito- perustan tietäminen lisää onnistuneita oppimiskokemuksia. (Mölsä 2000, 8–9; Mannila 1998, 1, 11–12).

Opiskelijan ja ohjaajan välinen vuorovaikutus ja ohjaussuhde muodostuu merkittäväksi osaksi ohjattua harjoittelua. Suhtautuminen tasavertaisesti ja kollegiaalisesti opiskelijoihin auttaa opiskelijoita sosiaalistumaan hoitoyhteisöön ja hoitajuuteen. Yhteistoiminta ja avoin keskinäinen vuorovaikutus edistää yhteistoiminnallisen oppimisen luonnetta, jonka kautta opiskelijalla on mahdollisuus oppia myös tulevaisuudessa tarvittavia vuorovaikutus- ja tiimityötaitoja. Refleктоiva keskustelu ohjaajan ja opiskelijan välillä on hyvä tapa hyödyntää opiskelijan yksilölliset kokemukset hoitotyössä tarvittavan tietopohjan rakentamiseksi. Se on toiminnan perusteiden ja lähtökohtien sekä syy-seuraus- suhteen analysointia, ja sillä pyritään luomaan keskustelua siihen mitä opittiin, eikä mitä tehtiin. (Hinkkanen 2002, 12; Tanskanen 2005, 21; Paakki & Pakkanen 2000,28).

Ohjauksen lähtökohtana on yhteistyö opiskelijan kanssa. Se voi olla välitöntä ohjausta, jossa opiskelijan ohjaaja on läsnä oppimistilanteissa tai se voi olla välillistä ohjausta, jolla tarkoitetaan esimerkiksi opiskelijan oppimispäiväkirjan avulla tapahtuvaa ohjausta. Harjoittelujaksojen tavoitteena on se, että opiskelija saavuttaisi

mahdollisimman laaja-alaisen näkemyksen sosiaali- ja terveystieteiden toimintaympäristöistä koulutuksensa aikana. (Ora-Hyytiäinen 2004, 21; Perkiö-Kuosmanen 2004, 12).

Hyvä harjoittelun ohjaaja viihtyy opiskelijan kanssa, on opiskelijan ohjaukseen motivoitunut, haluaa työskennellä heidän kanssaan sekä on ohjaustehtäväänsä sitoutunut. Ohjaajan tulisi myös tuntee opiskelijoiden opintojen vaiheen, ohjaaminen olisi suunnitelmallista ja riittävää sekä hänen tulisi antaa vastuuta opiskelijalle sopivan määrän, opiskelijan tiedot ja taidot huomioon ottaen, sekä hänen tulisi hallita hoitotaidot itse käytännön hoitotyössä. Ohjaajan tehtäväksi on määritelty, että hän tunnistaa opiskelijan oppimistarpeita, luo edellytykset tavoitteelliseen oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun, ottaa vastuuta ja tiedostaa sen ohjaussuhteessa. Hänen tulee antaa palautetta opiskelijan oppimisprosessin eri vaiheista, sekä toimia esikuvana ammatillisena sairaanhoitajana. (Tanskanen 2005, 22; Sarajärvi 2002, 26; Jääskeläinen 2002, 18–19).

Sairaanhoitajaohjaajan vastuualueiksi on määritelty (Lahden ammatikorkeakoulun harjoittelun opas 2009–2010, 12–13) opiskelijan huolellinen perehdytys harjoittelupaikan organisaatioon, työyksikköön ja sen toimintaan sekä arvoperustaan. Hänen tulee tutustua opiskelijan tekemään portfolioon ja tavoitteisiin sekä sairaanhoitajaohjaaja työskentelee opiskelijan työparina opiskelun alkuvaiheen aikana ja ohjaa opiskelijaa tavoitteiden suuntaisesti. Sairaanhoitajaohjaaja antaa opiskelijalle hänen taitojensa mukaista vastuuta itsenäiseen työskentelyyn mutta valvonnan alla harjoittelujakson loppuvaiheessa. Sairaanhoitajaohjaajalla on velvollisuus käydä ohjauskeskustelua opiskelijan ja opettajan kanssa opiskelijan taitojen edistymisestä ja antaa jatkuvaa palautetta harjoittelujakson aikana sekä osallistuu arvioinnin koostamiseen. Sairaanhoitajaohjaajan tulee perustella omaa toimintatapaansa ja antaa opiskelijalle tilaa pohtia hänen omia toimintatapoja perusteluineen ja kokemuksiineen. Opiskelijan rohkaisu on myös sairaanhoitajan vastuualueissa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus antaa kehittämissuhteita harjoittelupaikan työtapoihin sekä hän antaa opiskelijalle tilaa soveltaa jo hänen aikaisemmin oppimiaan asioita edellisistä harjoitteleista. Opiskelijaa koskevat työsuojelusäännökset täytyy huomioida.

3.3.2 Ohjaajana opettaja

Suomessa päävastuu sairaanhoitajaopiskelijoiden käytännön harjoittelujaksojen ohjauksesta on hoitotyön **opettajalla**. Opettaja on siis opiskelijan tukipilari ohjauksessa harjoittelussa. Ohjaavan opettajan velvollisuus on huolehtia siitä, että opiskelijalla on harjoittelupaikkaansa nähden riittävät tiedot ja taidot ennen opiskelijan harjoittelujakson alkamista. Opettajan tulee ohjata opiskelijaa löytämään vastauksia hänen oman ajattelun kautta, tukea opiskelijan luottamusta omiin voimavaroihin ja vahvistaa ammattiin kasvamisprosessissa. Hyvä opettaja huomaa opiskelijan mahdollisuudet ja vahvuudet, tukee häntä niissä ja rohkaisee ylittämään rajojaan. Kun käytännön ohjaajalta odotetaan kiinnostusta opiskelijaa kohtaan, opettajalta taas odotetaan todellista välittämistä ja vastuun kantamista oppimisesta harjoittelujakson aikana. Harjoittelussa tärkeimmät opettajan toimintaa kuvaavat ulottuvuudet ovat arviointitaidot, opettajan perustaidot, hoitokompetenssi, persoonallisuus tekijät ja suhteet opiskelijoihin. Opiskelijan rohkaisu kriittiseen ajatteluun, ohjaaminen jatkuvaan tiedon hankintaa ja tavoitteelliseen työskentelyyn kuuluu opettajan taitoihin. (Tanskanen 2005, 15; Sarajärvi 2002, 27; Heinonen 2003, 21; Sairaanhoitajaliitto 1.2.2010).

Ohjaustiimi muodostuu harjoittelujaksolla toimivan sairaanhoitajaohjaajan ja ohjaavan opettajan välillä. Heidän tulee sopia yhdessä opetussuunnitelman ja ohjauksen opetuksellisista ja opillisista tavoitteista, menetelmistä ja sisällöstä. Harjoittelun ohjaustapaamisissa opettaja on keskustelun aloittaja, kyselijä ja kuuntelija. Näissä tapaamisissa opettaja tunnistaa opiskelijan osaamistason, tunnistaa työyhteisöstä tai opiskelijasta johtuvat mahdolliset oppimisen esteet sekä näkee opiskelijan esittämien selitysten läpi. Opettaja auttaa työyhteisössä ilmenneiden ja ohjaukseen vaikuttaneiden ristiriita tilanteiden selittämisessä. Opettajan kyselemisen tarkoituksena on saada opiskelija miettimään oppimistaan laajemmin ja tunnistamaan uusia oppimistarpeita. Opettajan käynnit työyhteisössä tuovat opiskelijalle tunteen, että hänen oppimisestaan on kiinnostuttu. Opettaja auttaa ohjaustapaamisissa opiskelijaa luomaan realistiset tavoitteet, antaa opiskelijalle tilaa, tukee, kannustaa ja antaa palautetta. (Oinonen 2000, 68; Heinonen 2003, 21; Teräväinen & Salovaara-Pitkänen 2002, 11).

Opiskelijan itseohjautuvuutta tukeva opettaja on tukihenkilö, oppimisen ohjaaja ja oman alan asiantuntija. Opettajaa kuvataan opiskelija itseohjautuvuuden asteittaisen kehittymisen kautta valmentajana, motivoijana, oppaana ja avustajana. Tutor on ammattihenkilö, joka auttaa löytämään itsenäisessä opiskelussa tarvittavia tietoja ja strategioita. Opettaja tutorina edistää opiskelijan itseohjautuvuutta, tukemalla ottamaan vastuuta omasta oppimisesta ja motivoi sekä auttaa opiskelijaa saavuttamaan henkilökohtaiset tavoitteet. Hänen tulee myös selvittää ja tarjota yhteistyössä harjoitteluyksikön kanssa opiskelijalle mahdollisia aiheita kehittämisen ja oppimistehäviksi sekä projekteiksi. Ohjausprosessissa tutorin on tarkoituksena olla opiskelijan apuna persoonallisessa ja ammatillisessa kehittämisessä. Hän myös huolehtii säännöllisistä yhteydenotoista opiskelijaan harjoittelujakson aikana. Tutorointi on suunnitelmallinen ja kokonaisvaltainen ohjausprosessi, missä korostuu ohjaajan ja ohjattavan tasavertainen yhteistyö ja vuorovaikutus. (Tanskanen 2005, 16; Lampinen 2002, 5; Heinonen 2003, 21).

3.3.3 Ohjattavana opiskelija

Hoitotyön asiantuntijalta edellytetään kykyä kriittiseen, luovaan ajatteluun, ongelmratkaisutaitoja ja päätöksentekokykyä, jatkuvaa itsensä kehittämistä ja työssäoppimista sekä kykyä toimia moniammatillisessa työryhmässä. Tällaiseen asiantuntijuuteen kasvaminen vaatii **opiskelijalta** itseohjautuvuutta, kriittistä itsereflektiota ja palautteen kautta oppimista. Opiskelijan ammattiin kasvussa on hyvin tärkeää käytännön opiskelu aidossa terveydenhuollon työympäristössä. Käytännön opiskelu on mahdollisuus saada aitoja kokemuksia niin hoitotyöstä kuin työskentelyympäristöstä. Tiedon omaksuminen sekä ammatillisten arvojen oppiminen tapahtuu käytännössä eli opiskelija kasvaa näin ammatti-ihmiseksi. (Tanskanen 2005, 17; Mölsä 2000, 7).

Hyvä opiskelija rakentaa itse sisäisen mallin oppimisestaan ja henkilökohtaisen tulokinnan kokemuksistaan. Itseohjautuvuus kehittyy opiskelijan omien valmiuksien ja itsetuntemuksen kasvaessa. Opiskelijakeskeisillä menetelmillä, kuten mentoroivalla

ohjaustyylillä, on mahdollista tukea itseohjautuvuuden kehittymistä. Itseohjautuvana oppijana opiskelija ottaa kokonaisvastuun oppimisestaan, hän on motivoitunut ja sitoutuu opiskeluun sekä hahmottaa itsensä keskeisenä toimijana oppimisessaan. Tieto omasta kehittämisestä mahdollistaa tavoitteiden asettamisen mielekkäällä tavalla liittyen harjoittelujakson tavoitteisiin, harjoittelupaikan hoitotyöhön ja omiin oppimistarpeisiin ja kokemuksiin. (Tanskanen 2005, 18; Oinonen 2000, 78; Mölsä 2000, 7).

Opiskelija on itsenäinen, aikuinen oppija ja hänellä on itsestään realistinen käsitys oppijana ja ihmisenä. Ammattitaitoiseksi hoitotyöntekijäksi kasvaminen edellyttää omien hyvien ja huonojen puolien tunnistamista sekä itsensä arvostusta. Opiskelijan tulee olla aktiivinen tiedon hankkija ja pystyä käyttämään hyväkseen erilaisia tietolähteitä. Opiskelijan toiminnasta tulee esiin kriittisyys, oma ajattelu ja asioiden pohdiminen, perustelujen ja ratkaisujen etsiminen. Opiskelija arvioi omaa oppimistaan sekä itsenäisesti että toisten tukemana. Itseohjautuvuudessa korostuu opiskelijan kyky itsenäiseen työskentelyyn, mutta samoin kyky pystyä hakemaan ohjausta ja palautetta opiskelija tovereiltaan, opettajalta, ohjaajalta ja potilaalta. Oppimisen yhteisöllisyys ja jatkuva dialogi on perustana itseohjautuvuudessa. (Tanskanen 2005, 19)

Opiskelun edetessä ohjaajan merkitys muuttuu. Alkuvaiheen opiskelijoille ohjaaja on tuki, turva, malli sekä huolehtija. Keskivaiheen opiskelijoille ohjaaja on vertainen ihminen ja opiskelun loppuvaiheessa oleville, ohjaaja on yhdessä oppija. Alkuvaiheessa opiskelijat pitävät hyvää ohjaajaa ohjaajana, joka on oma itsensä, kertoo itsestään, sanoo mielipiteensä asioista, haluaa kuulla opiskelijan ajatuksia, ei vaadi liikoa, ei opeta liikaa, arvioi tarpeellisen ohjauksen määrän, ottaa mukaan työhönsä, antaa tehtäviä, haluaa kuulla opiskelijan antamia perusteluja, näkee oppimisen päivittäisiä tehtäviään laajempina ja antaa rakentavaa sekä kehittävää palautetta. Keskivaiheen opiskelijat kokevat hyvän ohjaajan ohjaajana, joka on ohjauksestaan kiinnostunut, haluaa tutustua opiskelijaan, ei välttele ohjaustehtäviään, tietää opiskelijan asettamat henkilökohtaiset tavoitteet, antaa vastuuta riittävästi, osoittaa oppimistilanteiden mahdollisuuksia, rohkaisee opiskelijan ajatuksia, pystyy jakamaan omaa osaamistaan sekä antaa kattavaa ja monipuolista palautetta ajallaan.

Loppuvaiheen opiskelijat pitävät hyvänä ohjaajana ohjaajaa, joka tunnistaa ohjauksen vaativat voimavarat, haluaa tutustua ja oppia tuntemaan opiskelijan oppimistavat, tietää opiskelijan asettamat tavoitteet, antaa vastuuta opiskelijan omien kykyjen mukaan, auttaa ymmärtämään hoitotyön laajuuden ja antaa ajallaan jatkuvaa kehittävää palautetta. (Mölsä 2000, 10)

3.4 Palaute ja arviointi

Opiskelijan on tärkeää saada harjoittelunsa aikana jatkuvaa, oppimistavoitteisiin pohjautuvaa, rakentavaa, välitöntä ja yksilöllistä palautetta opiskelustaan ja harjoittelun kulusta. Kaikki opiskelijan harjoitteluyksikön jäsenet osallistuvat palautteen antoon, mutta ensisijaisesti opiskelijan oma sairaanhoitajaohjaaja sekä ohjaava opettaja. Jatkuvan palautteen avulla opiskelija kykenee arvioimaan sekä korjaamaan omaa toimintaansa ja kehittämään itsearviointitaitoja osaksi hänen ammattitaitoa. (Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 14.)

Opiskelija arvioi omaa oppimistaan suullisesti harjoittelun aikana käydyissä ohjauskeskusteluissa sekä kirjallisesti että suullisesti harjoittelujakson lopussa. Opiskelija arvioi omaa oppimisprosessiaan suhteessa asettamiinsa oppimistavoitteisiin ja nimeää kehittymisalueensa loppuarvioinnissa. Mikäli opiskelija ei ole laatinut tavoitteitaan huolellisesti ja valmistautumatta loppuarviointiin ei arviointia pystytä suorittamaan. Opiskelijan tulee antaa harjoittelujakson lopussa palautetta suullisesti sekä kirjallisesti saamastaan ohjauksesta ja harjoitteluyksikkönsä toiminnasta. (Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 15.)

Ohjaavan sairaanhoitajan tulisi keskustella opiskelijan kanssa harjoittelujakson aikana säännöllisesti opiskelijan edistymisestä. Ohjaaja osallistuu myös etukäteen sovittuihin yhteisiin arviointikeskusteluihin. Ohjaaja tekee harjoittelujakson päättyessä kirjallisen yhteenvedon opiskelijan oppimistavoitteiden saavuttamisesta. Ohjaaja voi hyödyntää myös työyksikössä toimivien muiden henkilöiden antamaa palautetta opiskelijan suoriutumisesta arviointinsa tukena. (Lahden ammattikorkea-

koulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 15.)

Ohjaava opettaja osallistuu alkukeskusteluun harjoittelujakson alussa, jossa käydään läpi opiskelijan oppimistavoitteet. Opettaja keskustelee harjoittelujakson aikana opiskelijan kanssa tavoitteiden saavuttamisesta ja osallistuu arviointikeskusteluun jakson lopussa ohjaava opettaja hyväksyy harjoittelun oppimisprosessin, lopuarviointidokumenttien ja arviointikeskustelun perusteella. Hän myös arvioi jokaiseen harjoittelujaksoon sisältyvän oppimistehtävän. (Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 16.)

Palaute on ympäristön tai ihmisen oma reaktio siihen, millaisia olemme tai millä tavalla olemme toimineet. Palautteen eri muodot voivat vaihdella. Sanallinen palaute on sitä, jota annetaan ihmisen käyttäytymisestä, toimintatavoista tai persoonasta. Niitä ovat oman virheen tai vastakohtana onnistumisen myöntäminen, korjaavan palautteen antaminen ja vastaanottaminen sekä myönteisen palautteen antaminen että vastaanottaminen. Palautteen eri muodoista käytettävät ilmaisut ohjaavat henkilön käyttäytymistä, sekä niihin liittyviä tunteita. (Aalto 2002, 7.)

Negatiivisen kritiikin kutsumisesta on siirrytty korjaavan palautteen antamiseen. Palaute voi olla myönteistä tai korjaavaa. Myönteinen palaute kohdistuu henkilön myönteisiin kykyihin, ominaisuuksiin, lahjoihin, persoonallisuuteen, luonteenpiirteisiin tai onnistuneisiin tekemisiin. Korjaavan palautteen tulisi keskittyä yleisesti ottaen henkilön tekemisiin ja erittäin harvoin persoonaan kohdistavalla tavalla, eikä koskaan ulkonäköön. Korjaava palautetta voidaan antaa väärällä tavalla esimerkiksi palautteen saajaan itsetuntoa haavoittavasti, nöyryyttävästi, pilkaten, syyllistävästi, alistaen, kostaen, haukkuen, nimitellen ja leimaten. Tällaisen palautteen tulokset näkyvät esimerkiksi työyhteisössä huonona ilmapiirinä tai alhaisena motivaationa. (Aalto 2002, 12–13.)

Arviointi on yksi oleellinen alue käytännön opiskelussa. Harjoittelua arvioivat opettaja, ohjaaja ja opiskelija itse. Arvioinnin tehtävänä on auttaa opiskelijaa pitämään

mielessä harjoittelujakson tavoitteet ja tukea opiskelijan motivaatiota. Tästä syystä arviointia tarvitaan pitkin harjoittelujaksoja. Opiskelijan motivoinnin tulee olla kannustavaa ja ohjaavaa. Sen tulee olla myös todenmukaista, sillä opiskelijan oppimisen kannalta tarvitaan suoraa ja rehellistä palautetta, missä virheet voidaan tulkita hyviksi opettajiksi. Rakentavaa palautetta pitäisi antaa välittömästi ja se tulisi ankuroida havaintoihin ja siinä tulisi kiinnittää huomio toimintaan, ei henkilöön. (Aalto & Lehtoranta 2003, 17; Mölsä 2000, 18).

Harjoittelujakson lopussa on loppuarviointi ja arviointikeskusteluun osallistuu opiskelija, sairaanhoitajaohjaaja ja ohjaava opettaja. On myös mahdollista, että arviointiin osallistuu sairaanhoitajaohjaajan lisäksi muita harjoittelupaikassa opiskelijan kanssa työskennelleitä, esimerkiksi toinen sairaanhoitaja. Opiskelijan arviointi kertoo hänen tietynlaisesta suoriutumisesta suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin. Harjoittelun tavoitteet ja arviointi tulee syvenemään sitä mukaan, mitä enemmän opiskelut etenevät. Arvioinnissa myös keskustellaan ohjaajan ja opettajan suoriutumisesta tehtävästään. Tavoitteena tässä on se, että hekin hyötyvät ja oppivat harjoittelujaksosta ja pystyisivät kehittämään toimintaansa. (Aalto & Lehtoranta 2003, 17.)

Arviointi on mahdollista jakaa määrälliseen ja laadulliseen arviointiin. Termi mitaaminen kuvaa määrällistä arviointia, jonka avulla tietoa hankitaan opiskelun tuloksista. Määrällisessä arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija suoriutuu tehtävistään. Määrällisessä arvioinnissa selvitetään ja mitataan esimerkiksi arvioitavan oppimisen edistymistä. Laadullisella arvioinnilla pyritään selvittämään oppimisen ja opettamisen todellista vaikuttavuutta. (Mölsä 2000, 18.)

Itsearviointi edistää opiskelijan tietoisuutta omasta toiminnastaan, toiminnan tuloksista ja kokemuksistaan. Itsearvioinnissa opiskelija ottaa tarkkailun avulla etäisyyttä omaan toimintaansa, hän pyrkii ymmärtämään sitä ja tekee johtopäätöksiä. Tarkoituksena itsearvioinnissa on tuottaa opiskelijan toiminnasta mahdollisimman monipuolista arviointia. Opiskelija ohjaa omaa oppimisprosessiaan arvioinnin avulla. Itsearvioinnin edellytyksenä on, että opettaja ja opiskelija sitoutuvat siihen ja koki-sivat arvioinnin hyödylliseksi. On todettu, että itsearviointi lisää opiskelijalla moti-

vaatiota ja vastuuta. Itsearviointi aktivoi opiskelijoita hankkimaan uusia oppimiskokemuksia ja se luo kehykset opiskelulle. Itsearviointi myös toimii ammatillisen pätevyyden arviointivälineenä. Itsearviointi auttaa opiskelijoita tuntemaan omat vahvuudet ja heikkoudet sekä se lisää yritteliäisyyttä ja itsevarmuutta. Lisäksi palautteen saanti varmistuu. (Kautonen 2001, 2,4,14)

Opiskelijan edistymistä parhaiten pystyy arvioimaan sairaanhoitajaohjaaja. Käytännöllistä oppimista taas arvioi opettaja ohjaajien avustuksella. Arvioinnin on kohdistuttava ymmärtämiseen, yksilölliseen oppimisprosessiin ja oppimistulosten laatuun suhteessa oppijan merkityksellisiin kokemuksiin ja tavoitteisiin. Itsearvioinnissa keskitytään arvioimaan, miten pystyy perustelemaan oppimaansa, miten oppii ja arvioivan oppijan suhdetta toisiin oppijoihin. (Salmela 2004, 35–36; Sirkka 2001, 63).

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Työmme tarkoituksena oli selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia harjoittelun ohjauksesta. Halusimme saada selville, millaiseksi opiskelijat ovat ohjauksen kokeneet työharjoittelussa. Tavoitteenamme oli, että opinnäytetyön tulosten pohjalta harjoitteluyksiköissä voidaan arvioida omaa ohjaustoimintaa ja mahdollisesti kehittää sitä. Tutkimustehtävänä oli tutkimuskysymyksen kautta selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia ohjatusta harjoittelusta.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Minkälaiseksi opiskelija kokee saamansa ohjauksen harjoittelujaksoilla?
- Miten harjoittelujaksoilla ovat toteutuneet Lahden ammattikorkeakoulun asettamat sairaanhoitajaohjaajan vastualueet?
- Miten harjoittelujaksoilla palautteen antaminen ja sen saaminen on toteutunut?
- Kuinka opiskelijan tekemät oppimistavoitteet huomioitiin harjoittelujaksoilla?
- Mitä opiskelijan mielestä on hyvä ohjaus?
- Miten opiskelija kehittäisi harjoittelun ohjausta.

4.2 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Tähän sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen. Tutkimuksessa on kuitenkin otettava huomioon, että todellisuutta ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin. Tapahtumat muovaavat samanaikaisesti toinen toistaan, ja onkin mahdollista löytää monensuuntaisia suhteita. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Yleisesti todetaankin, että laadulli-

sessä tutkimuksessa on pyrkimyksenä pikemmin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.) Tutkija pyrkii siis löytämään keräämästään aineistosta joitain yleisiä yhtäläisyyksiä, luo alustavia ehdotuksia käsitteistä ja päätyy koherenttiin käsittelyn määrittelyyn (Janhonen & Nikkonen 2003, 15). Laadullinen tutkimus on yleensä induktiivista, uusia havaintoja keräilevää ja se ei siis yleensä testaa hypoteeseja, vaan johtaa niitä. Tutkimuksen tuloksena on löytää uusia näkemyksiä (Yli-Luoma 2001, 34).

4.3 Avoin kyselylomake tiedonkeruumenetelmänä

Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka sisälsi kuusi avointa kysymystä. Avoinnissa kysymyksissä esitettiin kysymys ja vastaukselle jätettiin tyhjä tila. Kyselylomakkeemme alussa oli saatekirje, joka kertoi kyselyn tarkoituksesta ja sen tärkeydestä. Hirsjärvi ym., (2007) toteaa teoksessaan, että avoimet kysymykset antavat mahdollisuuden vastaajan kertoa, mitä hänellä on todella mielessään. Tämä on ollut meidänkin perusta kyselylomakkeen toteutukselle. Emme halunneet ehdottaa suoria vastauksia, vaan halusimme antaa vastaajien ilmaista itseään omin sanoin. (Hirsjärvi ym., 2007, 193, 196, 199.) Vaihtoehto kyselylomakkeelle olisi ollut haastattelu, jonka avulla olisi mahdollisesti voitu saada entistä tarkempaa tietoa opiskelijoiden henkilökohtaisista kokemuksista.

4.4 Toteutusympäristö ja osallistujat

Toteutimme opinnäytetyömme Lahden ammattikorkeakoulun kahdelle hoitotyötä opiskelevalle ryhmälle. Vastaajia oli yhteensä 33 sairaanhoitajaopiskelijaa. Jokaisella heistä oli taustalla vähintään kolme harjoittelujaksoa erilaisissa hoitotyön työyksiköissä. Tarkoituksenamme oli saada mahdollisimman monipuolisia kokemuksia sairaanhoitajaopiskelijoilta harjoittelun ohjauksesta, kun opiskelijoilla oli taustalla useampia harjoittelujaksoja.

Toteutimme kyselyn kontrolloidusti, eli jaoimme kyselylomakkeet henkilökohtaisesti ennen opiskelijoiden oppituntien alkua ja jakaessa lomakkeita pohjustimme kyselymme tarkoitusta, kerroimme kyselyyn vastaamisen olevan vapaaehtoista sekä olimme valmiina vastaamaan mahdollisiin vastaajien esittämiin kysymyksiin. (Ks.LIITE 1) Kyselylomakkeiden palautus tapahtui nimettömänä oppitunnin jälkeen luokassa olevaan kirjekuoreen. Näin vastaajia ei voinut tunnistaa ja he pysyivät anonyymeinä. (Hirsjärvi ym., 2007, 191,199.)

4.5 Analyysimenetelmä

Opinnäytetyössämme käytimme analyysimenetelmänä sisällönanalyysiä, joka on perusprosessi laadullista tutkimusta tehdessä. Tämä analyysimenetelmä voidaan jakaa empiiriseen - tai teoreettiseen tutkimustyyppiin. Sisällönanalyysin avulla voidaan analysoida kirjoitettua ja suullista kommunikaatiota, jonka avulla voidaan tarkastella asioiden ja tapahtumien merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä (Janhonen & Nikkonen 2003, 21). Käytimme opinnäytetyössämme aineistolähteistä sisällönanalyysiä eli induktiivista sisällön analyysiä. Tässä aineiston analyysimallissa analyysi tehdään aineiston pohjalta. Sisällönanalyysin edetessä alkaa luokkien muodostuminen, toisin kuin deduktiivisessa mallissa, jossa luokat määritellään jo etukäteen. (Heller – Ikonen 1999, 6.)

Kyselylomakkeiden palautuksen jälkeen luimme vastaukset useaan kertaan läpi. Tämän jälkeen redusoimme aineiston eli teimme pelkistetyn kuvauksen. Pelkistämällä tarkoitetaan, että aineistosta haetaan ilmaisuja, jotka liittyvät tutkimustehtävään. Vastaukset löytyvät aineistosta eli pelkistetyt ilmaukset kirjataan aineistosta muokatuin termein. Seuraavaksi ryhmittelimme aineiston. Ryhmittelyssä haetaan pelkistettyjen ilmausten yhtäläisyyksiä ja erilaisuuksia. Ryhmittelyn ilmaisemme opinnäytetyössämme alaluokkina ja näitä koostui 20 kappaletta. Seuraavaksi teimme aineiston abstrahoinnin eli yhdistimme samansisältöisiä luokkia, jolloin muodostimme yläluokkia. Yläluokiksi muodostui yhteensä 13 otsaketta. Lopuksi yläluokista muodotui pääluokat jotka olivat kokemukset ohjauksesta vaihtelevat, sairaanhoidajan vastuualuiden toteutuminen, suora ja monipuolinen palaute on helppoa vas-

taanottaa ja opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomioiminen. (Janhonen & Nikkonen 2003,28, 29; Heller – Ikonen 1999, 6).

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat

Suuri osa vastanneista kertoi saaneensa mentoroivaa ohjausta harjoittelujaksoilla. Opiskelijat kuvasivat saaneensa sairaanhoitajaohjaajaltaan luottoa ja tukea sekä vastuuta toimia myös yksin erilaisissa tilanteissa. Ohjaus oli ollut oppimista tukevaa ja sairaanhoitaja ohjaaja oli huomionnut opiskelijan aikaisemman osaamisen.

Useat opiskelijat mainitsivat ohjaajan ominaisuuksien vaikuttavan ohjaukseen. Opiskelijat kuvasivat kyselyn vastauksissa, että ohjaaja oli ollut ohjaustilanteissa rauhallinen, ystävällinen ja huomaavainen. Sairanhoitajaohjaaja oli ollut opiskelijaa kohtaan myönteinen ja motivoinut ohjaukseen. Monet myös mainitsivat ammattitaidon merkityksen.

Nimetyltä ohjaajalta ohjaus on aina ollut hyvää ja tietysti harjoittelun edetessä hän on ollut tietoinen mitä olemme käyneet läpi ja mitä siis jo osaan.

Opiskelijat myös kertoivat ohjauksen jääneen harjoittelujaksolla vähemmälle ja opiskelijaa pompotettiin ja juoksutettiin työvoimana harjoittelujaksolla. Osa kuvasi kohtelun olevan peräti nöyryyttävää sekä muilta kuin omalta ohjaajalta kohtelu oli ollut huonoa ja opiskelija jätettiin välillä yksin.

Vaihtelevaa. Joskus ohjaajat ovat jaksaneet panostaa alusta loppuun asti, mutta joskus/usein he ovat vain alussa selittäneet joitain asioita ja loppujen lopuksi olen ollut ilmaista työvoimaa, jolle kaupan päälle auotaan päätä jos en jotain osaa.

Opiskelijat kokivat uuden tiedon saannin hyvin tärkeäksi osaksi harjoittelujaksoa sekä perehdytys harjoittelujakson alussa nousi suureksi merkitykseksi. Useat opiskelijat myös kokivat tiedonsaantiin kuuluvan palautteenannon ja -saamisen. Vastajat kertoivat saaneensa omalta sairaanhoitajaohjaajaltaan positiivisia kokemuksia. Tuolloin vastaaja välttyi pelolta epäonnistua oppimistilanteissa.

Minua on tuettu ja kannustettu uuden oppimiseen ja uusien asioiden kokeiluun, sekä annettu tilaa ja luottamusta oman ammatillisen varmuuteni lisäämiseksi.

Usea opiskelija kuvasi ohjauksen olleen suunniteltua, määrätietoista ja perusteellista ohjausta. Oman sairaanhoitajaohjaajan ohjaus oli ollut vastuullista. Hyvin moni myös koki ohjauksen laadukkaaksi ja asiantuntevaksi.

Osa vastanneista kuvasi ohjauksen laadun olevan vaihtelevaa. Opiskelijalle on annettu liian varhain vastuuta ja opiskelijalta oletettu liikoa harjoittelujakson alussa. Opiskelijat myös kuvasivat, että sairaanhoitajaohjaajan persoona ja opiskelijan ja ohjaajan kemiat ovat vaikuttaneet ohjauksen laatuun.

Yksi ohjaaja pommitti koko päivät fakta –ja nippelitiedoilla, yksi teki kaiken itse. Suurimmaksi osaksi ohjaajat ovat olleet hyviä, ja aina on saanut jokaiselta jotain uutta tietoa.

Osa opiskelijoista vastasi kyselyssä ohjauksen olevan huonoa. Opiskelijat kertoivat, että oma nimetty sairaanhoitajaohjaaja ei ollut motivoitunut ohjaukseen tai hänellä ei ollut kiinnostusta. Ohjaus saattoi olla välinpitämätöntä ja pinnallista. Nimetyllä ohjaajalla ei ollut ohjaukseen suunnitelmallisuutta tai vastaajan mukaan valmiuksia ohjata opiskelijaa.

Joissakin harjoittelupaikoissa kaikilla sh:lla ei ole todellakaan valmiuksia ohjata opiskelijoita. Se on vähän omasta tuurista kiinni millainen ohjaaja sieltä tupsahtaa.

Opiskelijat myös mainitsivat, että nimetty ohjaaja ei tahtonut hyväksyä muuta kuin hänen omaa toimintatapaansa hoitaa potilasta oikeaksi. Opiskelijat myös mainitsivat olevan harmillista, kun omalle ohjaajalle oli ainoastaan jätetty vastuu opiskelijan ohjauksesta.

Se kertonee ehkä jotain, kun sinä teet niska limassa kaikki työt ja ohjaajasi istuu fb:ssä päivät pitkät.

Vieras ohjaaja ei suhtaudu ehkä niin ”armollisesti” vaan enemmän työvoimana.

Osa vastaajista kertoi huonon ohjauksen seurauksena tulleen epävarma ja osaamaton olo. Opiskelijat myös kokivat heidän arvostuksensa olleen alentavaa ja heidät on koettu riesaksi harjoittelupaikassa. Opiskelijoiden virheistä on huomauteltu eikä opiskelijalle annettu kehuja.

Opiskelijat myös kokivat, ettei heitä tueta oppimiskokemuksiin. Useat mainitsivat, etteivät sairaanhoitajaohjaajat anna heidän tehdä itse ja ohjaajat antavat valmiit vastaukset opiskelijalle. Vastauksissa mainittiin, että oppiminen jää opiskelijan vastuulle ja nimetty ohjaaja ei aina kerro mitä hän tekee. Usea opiskelija myös vastasi, että hänen esittämiinsä kysymyksiin ei vastattu tai niitä ei selvitetty. Opiskelijoiden aikaisempaa kokemustakaan ei aina huomioitu ja ohjaava sairaanhoitaja vetosi kiireeseen.

Hyvää ja huonoa. Alussa ohjaus on ollut tarkkaa (1. harjoittelu), mutta jo seuraavassa ohjaaja antoi minulle potilaita ja odotti, että saan työt tehtyä. Hän juoksi karkuun, kun yritin kysyä jotain.

5.2 Sairaanhoitajan vastualueiden toteutuminen

Osan opiskelijoiden mukaan sairaanhoitajan vastualueet toteutuivat hyvin, sairaanhoitajaohjaajilta löytyi kiinnostusta vastuualueista ja niiden toteutumisesta. Näin vastanneet opiskelijat olivat hyvin tietoisia sairaanhoitajan vastuualueista. Opiskelijat olivat toimittaneet harjoittelupaikkaan LAMK: n harjoittelun oppaan ja tuolloin sairaanhoitajaohjaaja pystyi perehtymään vastuualueisiinsa.

Ohjaajani ovat useimmiten olleet itse kiinnostuneita siitä, mitkä ovat heidän vastuualueensa ja olleet siten oma-aloitteisia. Yleensä olen antanut heille LAMK: n ohjatunharjoittelun oppaan luettavaksi.

Suurin osa opiskelijoista ei tiennyt erillisestä ohjeistuksesta harjoittelujaksoille olevista sairaanhoitajan vastuualueista eikä niiden olemassaolosta. Suurin osa tuolloin vastasi, ettei sairaanhoitajan vastualueet toteudu.

Enpä ole tutustunut semmoisiin, veikkaisin niiden koskevan etiikkaa ja puiden halailua.

Sairaanhoitajan vastuualueet? En ole oikeastaan kelaillut tommoisista. Enkä edes tiedä mistä ”vastuualueita” löytyy.

5.3 Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa

Osa vastaajista kertoi palautteen annon toimivan. Palautetta oli saatu tasaisin väliajoin harjoittelujaksojen aikana ja sitä oli annettu opiskelijalle hänen pyytämättä. Usein opiskelijat ovat saaneet harjoittelussa olleen päivän päätteeksi palautetta tai sairaanhoitajaohjaajan kanssa oli sovittu yksi päivä viikosta palautteen annolle. Suurin osa kertoi saaneensa laajemmin palautetta arviointitilanteissa.

Palaute on tullut heti tai päivän lopussa. Joskus se on vain pelkkä ”kiitos” mikä ei ole kovin rakentavaa/opettavaa. Jokaisen harjoittelun jälkeen tuleva palaute on ollut useimmiten oppimista tukevaa. Yhden kerran oli hyvin ympäröityä. En saanut siitä mitään.

Opiskelijat vastasivat kyselyssä palautteen tukevan oppimista, kun se on positiivista ja palaute on sisältänyt kehitysideoita. Palaute on palvellut hyvin, kun se on ollut suoraa ja monipuolista.

Opiskelijat kuvasivat palautteen suppeaksi, kun ohjaaja käytti sanoja: ”ihan hyvä” tai ”ihan ok”. Osa vastaajista totesi, että muilta kuin omalta ohjaajalta saatu palaute on ollut perusteellisempaa. Osa kuvasi myös palautteen olleen huonoa sekä ääripäänä löytyi, että palaute oli annettu nöyryyttävästi opiskelijalle.

Yleensä ohjaajat joiden kanssa on vain päivän tai pari antavat perusteellisen palautteen havainnoistaan päivän päätteeksi.

Osa vastaajista kertoi, ettei ole omatoimisesti hakenut palautetta ja palautetta saa todella huonosti. Osa vastaajista totesi, että opiskelijalla on suuri rooli palautteen hakemisessa, sitä ei saa automaattisesti. Kirjallista palautetta on myös vaikea saada.

Itse en oo jurikaan kysyny palautetta, enemmänkin voisi.

Itse olen pyytännyt palautetta, mutta en ole sitä pyynnöistä huolimatta saanut. Suullisesti olen saanut arvioinneissa todella hyvää palautetta, mutta pommi pudotetaan niskaan sitten kirjallisessa loppuarvioinnissa. Liekö ei ole uskaltanut sanoa päin naamaa?

Usea vastaaja kertoi palautteen hakemisessa käyttäneensä apuna palautevihkoa. Vastaajat kertoivat hakeneensa omatoimisesti palautetta ja saaneensa tätä suullisesti ja kirjallisesti. He kertoivat, että muilta sairaanhoitajilta saatu palaute on pyydetty välittämään myös omalle ohjaajalle. Vastaajat totesivat saaneensa muiden sairaanhoitajien lisäksi palautetta myös potilailta.

Palaute on sisältänyt myönteistä palautetta + missä olisi kehitettävää. Palautetta siis saa jos on itse aktiivinen.

Osa vastaajista kertoi, että palautetta saa eri lailla eri osastoilla, muun muassa eri osastoilla on käytössä palautevihko, johon voivat muut kuin oma ohjaaja antaa palautetta. Vastaajat totesivat, että palautetta saa vasta loppuarvioinnissa tai palautetta on annettu silloin, kun se on ollut tarpeen.

Eräässä harjoittelussa pidimme päiväkirjaa, ja näin saimme joka päivä palautetta, mikä oli hyvä juttu.

Palautetta on saanut väliarvioinnissa ja sitten loppuarvioinnissa, voisi saada enemmänkin.

Useat opiskelijat totesivat, että negatiivisista asioista annetaan helpommin palautetta kuin onnistumisista. Palautteen pyytäminen koettiin osittain vaikeaksi, koska kaikkea palautetta ei anneta kehittävästi.

Useimmiten olen saanut huonot palautteet nöyryyttävästi toisten hoitajien edessä tai potilaan edessä.

Opiskelijat myös kokivat, ettei oma sairaanhoitajaohjaaja jaksakaan keskittyä palautteen antoon päivän päätteeksi. Ohjaajalta on myös saatu palautetta hyvin, mutta joiltain

sairaanhoitajaohjaajilta palautetta saa vaihtelevasti, kattavasta palautteen annosta niukkaan.

Joissakin paikoissa palautetta saa säännöllisesti jopa päivittäin. Joissakin paikoissa palautetta on vaikea saada, jopa pyydettyessä. Rakentavaa kritiikkiä saa hyvin harvoin.

5.4 Opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomioiminen

Suurimassa osassa vastauksia ilmeni, että sairaanhoitajaohjaaja on huomionnut opiskelijan tekemät oppimistavoitteet. Huomioinniksi riitti, että ohjaaja oli lukenut opiskelijan tekemät tavoitteet ja kommentoinut niitä. Usea vastaaja kertoi sairaanhoitajaohjaajan antaneen vinkkejä tavoitteiden laatimisessa. Ohjaaja oli myös auttanut opiskelijaa tavoitteiden tekemisessä kun opiskelija oli pyytänyt häntä auttamaan. Opiskelijat myös totesivat, että joissain harjoittelupaikoissa ohjaajalla oli halua vaikuttaa opiskelijan tavoitteiden toteutumiseen hakeutumalla tilanteisiin, jotta tavoitteet täyttyisivät.

Omat oppimistavoitteeni ovat vaikuttaneet hyvin paljon ohjaajani ohjaukseen. He ovat aina antaneet vinkkejä ja neuvoja tavoitteiden laatimisessa, joka on mielestäni hyvä asia. Ohjaajat ovat kuitenkin antaneet minulle päivastuun tavoitteiden laatimisessa, he ovat olleet tukena. Yksi ohjaaja pyrki aika vahvasti vaikuttamaan tavoitteisiini, mutta pysyin omissani koska opettaja oli kanssani samaa mieltä. Tavoitteet ovat ohjanneet ohjaajieni informaatiota antamista, esim. tavoitteet koskevat asiat selvitetty tarkemmin.

Osa vastaajista kertoi, ettei ohjaaja vaikuttanut lainkaan opiskelijan tekemiin tavoitteisiin tai sairaanhoitajaohjaaja ei huomionnut tavoitteita lainkaan. Sairaanhoitajaohjaaja oli saattanut sivuuttaa oppimistavoitteet ja hän oli haukkunut opiskelijan tekemät tavoitteet liian mataliksi harjoittelujaksoa nähden. Opiskelijan tavoitteista oli kiinnostunut muut kuin oma sairaanhoitajaohjaaja. Vastauksista tuli myös ilmi se, että opiskelija ei itse ollut kiinnostunut omista oppimistavoitteista.

Osalla ohjaajista omat tavoitteet ovat yksi ja sama, ei heitä kiinnosta. Toiset puolestaan haluavat oikeasti vaikuttaa tavoitteisiin ja siihen että ne toteutuisivat.

Oppimistavoitteita ei ole juuri huomioitu harjoittelussa. Itse on pitänyt pitää huoli, että tavoitteisiin pääsen.

Ohjaajani teki ”korjauksia” tavoitteisiini pyytämättä.

Opiskelijat totesivat, että monet ohjaajat eivät ymmärrä opiskelijan tavoitteiden olevan hänen henkilökohtaisen osaamisensa tasolla. Ohjaajat painottavat liikaa päiväkohtaisiin tavoitteisiin. Ohjaaja on saattanut tehdä opiskelijan tavoitteisiin omia korjauksia ilman, että opiskelija on sitä pyytänyt. Loppuarvioinnissa on tullut myös ilmi, että sairaanhoitajaohjaaja on ollut opiskelijan tavoitteista eri mieltä kuin opiskelija itse.

Usein ohjaaja on vaikuttanut tavoitteisiin. Yhdellä jaksolla ohjaajani haukkui tavoitteet liian matalaksi vasta loppuarvioinnissa, vaikka hän hyväksyi tavoitteeni.

Opiskelijat toivat esiin kyselyn vastauksissa sen, että opettaja oli halunnut puuttua erikseen opiskelijan tekemiin tavoitteisiin ja oli halunnut parannella niitä. Osa opiskelijoista oli tehnyt yhdessä ohjaajan kanssa tavoitteet ja tuolloin ohjaaja oli antanut palautetta opiskelijalle mikä on ollut hyvää ja mitä tavoitteissa kannattaisi muuttaa.

Opettaja halusi parannella yhden harjoittelun tavoitteeni kaksi kertaa.

Opiskelijat toteavat kyselyssä, että tavoitteet huomioidaan eri tavalla eri osastoilla ja tuolloin ohjaajan vaikutus tavoitteisiin on erilaista. Opiskelijat ovat saaneet joissain harjoittelupaikoissa tehdä tavoitteet itse sen mukaan, mitä harjoittelulta haluaa mutta on myös paikkoja joissa ohjaaja haluaa vaikuttaa tavoitteisiin vahvasti.

Yksi ohjaaja sivuutti tavoitteeni ja halusi minun oppivan jotain johon en ollut mielestäni valmis. Muutoin ohjaajat olivat tyytyväisiä tavoitteisiini ja etenivät niiden mukaan.

5.5 Hyvä ohjaus on yksilöllistä

Opiskelijoiden vastauksissa korostui, että hyvää ohjausta on opiskelijan huomiointi yksilönä ja hänelle palautteen antoa. Usea opiskelija toivoi, että opiskelija saisi toimia itsenäisesti harjoittelussa mutta kuitenkin sairaanhoitajaohjaaja valvoisi hänen toimintaansa eli opiskelijat toivoivat vastuullisuutta.

Kyselyssä valtaosa mainitsi hyväksi ohjaukseksi sairaanhoitajaohjaajan ammatillisuuden ja asiantuntijuuden sekä hänen kannustukselleen ja tuelleen nousi myös arvostusta. Usea opiskelija mainitsi, että opiskelijan opintovaiheen lähtötaso tulisi huomioida ohjaussuhteessa sekä sairaanhoitajaohjaajalta tulisi löytyä halua siirtää tietoa ja osaamista opiskelijalle. Ohjaussuhdetta kuvattiin vastauksissa luottamukselliseksi ja usea vastaajista toivoi, että opiskelijalle kerrotaan, miksi ja miten toimitaan erilaisissa tilanteissa potilaan hoidossa.

Opiskelijan oppimistavoitteiden huomiointia pidettiin hyvänä ohjauksena. Hyvää ohjausta kuvattiin myös adjektiivein kuuntelevaa, selkeää, ystävällistä, kärsivällistä, rauhallista, keskustelelevaa ja asiallista kohtelua. Osaston toimintatapojen kertominen ja työkaverina kohteleva korostui hyväksi ohjaukseksi. Kerrottiin, että hyvä ohjaus voisi sisältää opiskelijan ”tenttausta” opetusmielessä sekä opiskelijalle annetaan tilaa oppia ja kehittyä.

Hyväksi ohjaukseksi kuvattiin sairaanhoitajaohjaajan motivaatio ohjattavaansa kohtaan, ohjaus olisi perusteltua, johdonmukaista, ajantasaiseen tietoon perustuvaa, oikeudenmukaista, opiskelijaan luotettaisiin ja arvostettaisiin. Vastauksissa myös mainittiin, että opiskelijan puolia tulisi pitää, opiskelijaa ei syyllistettäisi mahdollisista virheistä mutta annettaisiin opiskelijan tehdä niitä ja antaa oppia niistä.

Sairanhoitajaohjaajan toivotaan huomioivan opiskelijan kehitystarpeet sekä ohjaajan tulisi olla ohjaamishaluinen. Opiskelijat mainitsivat hyväksi ohjaukseksi sen, että heille annetaan tilaa kehittyä ja oppia sekä ohjaus olisi turvallista ja rauhallista.

Muutammat ohjaajat ovat olleet sellaisia, että he eivät ole antaneet minulle aikaa miettiä mitä teen seuraavaksi vaan ovat selittäneet minulle valmiiksi mitä pitää tehdä vaikka olisin itse tiennyt mitä tehdä. Ohjaajat antavat siis liikaa valmiita ”vastauksia” eivätkä ole antaneet opiskelijan itse pohtia.

5.6 Ohjauskoulutus on kehittymisen mahdollisuus

Kehitysideoista kävi ilmi, että suurin osa opiskelijoista toivoisi saavansa enemmän palautetta harjoittelua ohjaavalta sairaanhoitajalta. Valtaosa opiskelijoista ehdotti, että sairaanhoitajat saisivat työharjoitteluyksiköissä opiskelijaohjauksesta koulutusta, myös opiskelijat toivat vahvasti esille sen, että ohjaajat jotka eivät ole motivoituneita opiskelijaohjaukseen eivät toimisi ohjaajan roolissa.

Voisikohan sairaanhoitajan AMK – tutkintoon liittää viimeiselle vuodelle jonkun pienen kurssin harjoittelun ohjauksesta. Osaisivat ainakin tulevaisuudessa sh:t ohjata nykyistä paremmin.

Sh:t tarvitsevat siihen jnk koulutuksen, koska joitakin ei voi laittaa ohjaamaan opiskelijaa!

Kyselyyn vastanneet toivoivat, että ohjaajat antaisivat opiskelijalle aikaa oppia. Useiden opiskelijoiden mielestä esimiehen olisi hyvä ottaa enemmän esille opiskelijan ohjausta tasaisin väliajoin, esimerkiksi kehityskeskusteluissa.

Esim. minulle kerran sanottiin harjoittelussa (ei ohjaaja) etten saisi enään tässä vaiheessa kysellä! Harjoittelussa olemme oppimassa, emme käytännössä töissä!

En antaisi kenenkään sellaisen joka ei tahdo olla ohjaaja, olla se.

Opiskelijat totesivat, että kahden ohjaajan käytäntö olisi hyvä toteuttaa jokaisella harjoittelu jaksolla, jolloin opiskelija voisi olla enemmän ohjaajiensa kanssa. Tällöin opiskelijalla on mahdollisuus nähdä ja kokea erilaisia työtapoja ja muokata niitä itselleen sopiviksi. Opiskelijat toivoisivat, että koululla olisi enemmän taitopaja opetusta, tällöin ohjaajan vastuulla ei olisi kaikki opiskelijan oppiminen työharjoittelujaksolla. Aikaa opiskelijan perehdyttämiseen uuteen työharjoitteluyksikköön

tulisi olla enemmän. Ohjaajan tulisi olla kärsivällisempi opiskelijaa kohtaa, sillä paljon uutta asiaa ei pysty sisäistämään saati oppimaan hetkessä.

Ohjaajia täytyisi muistuttaa siitä, ettei opiskelija ole työvoimaa harjoittelujaksolaan, vaan annetaan tilaa ja aikaa oppia. Opiskelijat myös toivoivat, että ohjaajalle ja opiskelijalle suodaan enemmän aikaa keskusteluille.

Työyhteisöihin pitäisi tulla koululta ja työpaikalta selkeät ohjeet opiskelijan ohjauksesta ja KOHTELUSTA!! Työpaikalla epäasialliseen käytökseen tulisi puuttua, kaikki ollaan eläviä ihmisiä.

6 POHDINTA

Tutkimustulokset jakautuivat selkeästi kahteen osaan, myönteisiin ja kielteisiin kokemuksiin harjoittelun ohjauksesta. Opiskelijat, joilla oli myönteisiä kokemuksia harjoittelusta kuvasivat olevansa tyytyväisiä ohjauksen laatuun, kokivat saaneensa uutta tietoa ja tukea sekä pystyneensä kehittämään itseään harjoittelujaksoilla. Niillä opiskelijoilla, joilla kokemukset olivat kielteisiä, oli kerrottavanaan hyvin suorasanaisia kokemuksia ja he jakoivat myös herkästi mahdollisia kehitysehdotuksia koskien ohjattua harjoittelua. Myönteisiä ja kielteisiä kokemuksia eroteltiin toisistaan selvästi. Yhdellä vastaajalla saattoi toki olla sekä myönteisiä että kielteisiä kokemuksia, mutta opiskelijat osasivat tarkasti erotella nämä kokemukset toisistaan.

Työmme tuloksissa nousi selvästi esiin sairaanhoitajaopiskelijoiden tietämättömyys sairaanhoitajan vastuualueista. Olisi tärkeää selvittää, eivätkö opiskelijat tiedä näiden sairaanhoitajan ohjaukseen liittyviä vastuualueiden olemassaoloa, vai onko kyseessä opiskelijoiden motivaation puute perehtyä asiaan, joka kuitenkin heitä koskee. Kokeilemisen arvoista olisi, hyötyisivätkö opiskelijat siitä, jos tutor kävisi yhdessä heidän kanssaan läpi ohjatun harjoittelun käsikirjan, jossa nämä vastuualueet tulevat esille. Samassa käsikirjassa on myös kerrottu opettajan ja opiskelijan vastuualueet, jotka kaikkien opiskelijoiden olisi hyvä tietää ja käydä läpi ennen käytännön harjoittelujakson alkamista.

Jokaisessa harjoitteluyksikössä kaikkien siihen kuuluvien jäsenten on osallistuttava palautteen antoon, ensisijaisesti nimetty sairaanhoitajaohjaaja ja ohjaava opettaja. Jatkuvan palautteen avulla opiskelija kykenee arvioimaan sekä korjaamaan omaa toimintaansa ja kehittämään itsearviointitaitoja osaksi hänen ammattitaitoa. (Lahden ammattikorkeakoulun ohjatun harjoittelun käsikirja 2008–2009, 14.)

Palautteella on suuri merkitys opiskelijan kasvaessa sairaanhoitajan ammattiin ja palautteen avulla opiskelijalla on mahdollisuus kehittää itseään käytännön harjoittelussa. Usea opiskelija kuvasi saamansa palautteen olleen vähäistä, joten pohditta-

vaksi nousi, minkälaista palautetta sairaanhoitajaopiskelijat kaipaisivat saavansa käytännön harjoittelussa toimivalta ohjaajalta. Opiskelijat, joilla oli myönteisiä kokemuksia palautteen saamisesta, kuvasivat palautteen sisältävän kehujen lisäksi myös kehitysideoita. Opiskelijat, jotka taas kertoivat kokemusten olevan kielteisiä, eivät tässä kohtaan kertoneet, mitä olisivat toivoneet ohjaavan sairaanhoitajan sanovan. Nämä palautteeseen liittyvät kokemukset tuovat ilmi sen, että opiskelijat kaipaavat yksilöllistä ohjausta.

Useat opiskelijat mainitsivat vastauksissaan, että varsinainen palaute saadaan vasta arviointitilanteissa, erityisesti loppuarvioinnissa. Osa opiskelijoista arvioi, että voisi olla aktiivisempi palautteen hakemisessa mutta osa kertoi aktiivisuuden puutetta olevan palautteen antamisen suhteen myös sairaanhoitajaohjaajalla. Mietimme, kenen vastuulle palautteenanto ja sen hakeminen jää. Liittykö vähäiseen palautteenantoon se, että on pelko antaa sitä kasvotusten, jottei loukkaisi palautetta vastaanottavan tunteita. Opiskelijalla voi olla huoli siitä, jos hän tuo omaa rakentavaa palautetta tai kehitysideoita esille, osataanko se ottaa vastaan siten, ettei ohjaaja tämän takia laskisi harjoittelun arvosanaa tai siitä tulisi ongelmia työyksikössä. Vasta pakkon edessä eli ohjaustiimin tavatessa ja kirjalliseen muotoon tehdyssä arvioinnissa palaute jaetaan helpommin. On tärkeää myös huomioida, että sairaanhoitajat eivät ole saaneet palautteen antamista koskevaa koulutusta, joten vaikeudet rakentavan palautteen ja ammattimaisen ohjauksen antamisessa ovat ymmärrettäviä. On myös mahdollista, että moni sairaanhoitajaopiskelija jännittää aloittaessaan harjoittelujakson, ja suurin osa saattaa kokea olevansa jatkuvan arvioinnin alla, joten vastaavasti opiskelija saattaa vastaanottaa rakentavan palautteen liian henkilökohtaisesti. Ohjaajan antaman rakentava palaute ei aina tarkoita sitä, että se olisi negatiivista, vaan sitä pitäisi osata hyödyntää positiiviseksi ja opettavaiseksi, sillä siitä voi olla hyötyä tulevaisuudessa.

Tuloksissa tuli esiin, että monien opiskelijoiden mielestä sairaanhoitajaohjaaja on huomionnut tavoitteet, antanut vinkkejä oppimistavoitteiden laadintaan opiskelijan pyytäessä tai pyytämättä. Vastakohtana osa opiskelijoista myönsi, etteivät sairaanhoitajaohjaajaa kiinnostaneet opiskelijan laatimat oppimistavoitteet. Opiskelijan näkökulmasta olisi tärkeää erotella, tekevätkö opiskelijat oppimistavoitteensa oh-

jaajalle ja opettajalle mieluisiksi vai palvelevatko oppimistavoitteet opiskelijan omaa henkilökohtaisen osaamisen tasoa. Vastauksissa osa opiskelijoista kuvasi, etteivät sairaanhoitajaohjaajat aina muistaneet opiskelijan lähtötason osaamista. Tällaisessa tilanteessa ohjaajan tulisi pitää mielessä ja opiskelijan tuoda ilmi reaalitilanne, jotta säästyttäisiin pohdinnalta siitä, tuliko oppimistavoitteista hyödyllisiä sairaanhoitajaohjaajalle vai opiskelijalle. Olisikin hyvä, että sairaanhoitajaohjaaja olisi mentoroivana tukena opiskelijan oppimistavoitteiden laadinnassa. Tällöin ohjaaja pystyisi kuvaamaan työyksikön toimintaa kertomalla, mitä se pystyy tarjoamaan opiskelijalle oppimiskokemuksien tukemiseksi. Kultaisen keskitien löytämiseksi opiskelijan tulee uskaltaa tuoda esille omatahto siihen, mitä hän haluaa harjoittelujaksollaan oppia.

Hyvä harjoittelun ohjaaja on motivoitunut opiskelijan ohjaukseen, haluaa työskennellä opiskelijan kanssa sekä on ohjaustehtäväänsä sitoutunut. Hyvän ohjaajan tulisi tuntea opiskelijan opintojen vaiheen, jotta ohjaaminen olisi suunnitelmallista ja riittävää sekä hänen tulisi hallita hoitotaidot itse käytännön hoitotyössä. (Tanskanen 2005, 22; Sarajärvi 2002, 26).

Hyvää ohjausta kuvattiin monilla eri adjektiiveilla. Erityisesti ystävällisyys korostui opiskelijoiden vastauksissa. Lisätietona arvokasta olisi selvittää, ovatko opiskelijat kokeneet saamansa ohjauksen olleen ystävällistä, vai toivovatko he saavansa ystävällistä ohjausta enemmän.

Kyselyn vastauksissa useat opiskelijat toivat esiin sen, että he eivät antaisi sellaisen ohjaajan toimia opiskelijan ohjaajana, joka ei todella ole motivoitunut ohjaamaan. Esimiehen rooli nousee kysymyksessä tärkeäksi. Se, tietääkö esimies, millä tavoin opiskelijaa työyksikössä ohjataan ja ketkä sairaanhoitajista ovat halukkaita toimimaan ohjaajan roolissa, on hyvän ohjaamisen kannalta tärkeää. Mielestämme esimiehen olisi hyvä käydä läpi kehityskeskusteluissa henkilökunnan kanssa, miten he ovat itse kokeneet opiskelijaohjauksen ja millaista palautetta he ovat opiskelijoiltaan mahdollisesti saaneet ja ketkä ovat hyvin halukkaita ohjaamaan opiskelijaa. Näin halukkaat valikoituisivat ohjaajiksi.

Opiskelijan ohjaava sairaanhoitaja ja ohjaava opettaja muodostavat ohjaustiimin. Heidän tehtävänä on sopia yhdessä ohjauksen opetuksellisista ja opillisista tavoitteista, menetelmistä ja sisällöstä. (Oinonen 2000, 68; Heinonen 2003, 21).

Ohjaustiimin yhteistyön toimivuudesta on tärkeää pohtia, jääkö opiskelijan harteille liian suuri vastuu muun muassa aikataulujen yhteensovittamisesta sekä tapaamis-kerroista. Opiskelijat pohtivat vastauksissaan, kenen vastuulle opiskelijan oppiminen jää. Koululle oli esimerkiksi toivottu järjestettäväksi enemmän taitopajaopetusta, koska käytännön harjoittelussa ohjaajat ihmettelevät sitä, miten opiskelijat eivät hallitse harjoitteluun tullessaan ohjaajien mielestä tarpeellisia käytännöntaitoja.

Pohdimme opinnäytetyömme eettisyyttä ja luotettavuutta. Työmme lähdeaineistona olemme käyttäneet paljon ohjauksesta tehtyjä ajankohtaisia tutkimuksia muun muassa pro gradu-tutkimuksia sekä väitöskirjoja. Ajattelimme edellä mainittujen teosten tukevan meidän työtämme ja työmme valmistumisvaiheessa osasimme antaa arvostusta aikaisemmin tehdyille tutkimuksille.

Laadimme kyselylomakkeeseen avoimet kysymykset, jotta saisimme sairaanhoitajaopiskelijoilta mahdollisimman monipuolisia kokemuksia harjoittelun ohjauksesta. Kyselyyn vastanneet sairaanhoitajaopiskelijat pysyvät tunnistamattomina anonyymisuojan takia, sillä nimiä tai luokkia ei tuoda esiin työssämme. Olemme noudattaneet rehellisyyttä, huolellisuutta sekä tarkkuutta käsitellessämme saatuja tutkimustuloksia sekä arvioidessa niitä. Laadimme kyselylomakkeen yhdessä ja varmistimme sen sopivuuden ja käyttökelpoisuuden Lahden ammattikorkeakoulun yliopettajalta sekä opinnäytetyötämme ohjaavalta opettajalta. Tutkimuslupahakemuksen annoimme koulun yliopettajalta.

Pohdimme, kuinka mahdollista on, että jotkut kyselyyn osallistuneet olisivat voineet jättää vastauksissaan asioita kertomatta tai kertoa ne erilailla, mitä ne todellisuudessa ovat, esimerkiksi jos vastaaja muistaa asian väärin tai haluaa ”kaunistella totuutta”. Tuolloin vastaus vaikuttaa opinnäytetyömme luotettavuuteen. Meidän on kuitenkin luotettava siihen, että vastaukset ovat todenmukaisia ja uskomme työmme tuloksiin.

Tässä opinnäytetyössä nostetaan esille se, että jokaisella sairaanhoitajalla on kuitenkin velvollisuus ohjata opiskelijaa, oli heillä luontaisesti ohjaamiseen soveltuvia yhteistyötaitoja tai ei. Oletamme, että tasavertaisuuden vuoksi työyhteisöissä on käytössä kiertävä lista opiskelijaohjaajista, jotta jokainen vuorollaan toimisi ohjaajan roolissa. Opiskelijat nostivat esille vastauksissaan kehitysideoita ja he toivoivat ohjausta ja koulutusta sekä opiskelijoille että sairaanhoitajille ohjauksen toimivuuden turvaamiseksi. Mahdollisen koulutuksen sisällössä olisikin tärkeää painottaa opiskelijan ja ohjaajan tasavertaista suhdetta, sillä sairaanhoitajaopiskelijat ovat ohjaajiensa tulevia kollegoita.

7 JATKOTUTKIMUSEHDOTUKSET

Pääosin tuloksista ilmeni kolme keskeistä osaa, jotka opiskelijoiden vastauksista nousi esiin. Tulevaisuudessa jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista haastatella tai tehdä kysely myös sairaanhoitajaohjaajille, miten he kokevat opiskelijaohjauksen ja ovatko he mielestään saaneet riittävästi opiskelijaohjaukseen koulutusta. Mikäli jatkotutkimus kyseisestä aihealueesta tehtäisiin, sairaanhoitajien vastausten perusteella voitaisiin järjestää koulutustilaisuus niistä aihepiireistä, joista he kaipaisivat tietoa ja opastusta sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjauksesta.

Työmme teoriaosuudessa mainitsimme käsitteen ohjaustiimi. Tämän ohjaustiimin muodostivat yhdessä opiskelija, sairaanhoitajaohjaaja ja ohjaavaopettaja. Jatkotutkimusehdotuksena voisi olla kysymys ohjaustiimin toimivuudesta, kuinka se käytännössä toteutuu kunkin tiiminjäsenen kannalta.

Työmme tutkimustuloksina mainittiin opiskelijoiden kokemukset vähäisestä palautteen saamisesta. Mielenkiintoista olisi tietää, millä tavalla sairaanhoitajaohjaajat kokevat palautteenannon antamisen opiskelijalle. Antaako opiskelija myös tarpeeksi palautetta ohjaavalle sairaanhoitajalle.

LÄHTEET

Aalto, M. 2002. Parjaavasta kolautteesta korjaavaan palautteeseen. My generation Oy. Ryttylä.

Brunou, S. 2009. Sairaanhoidajaopiskelijoiden ohjattujen käytännön harjoittelujen aikana ilmenneet eettiset ongelmat. Väitöskirja. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 292. Turun yliopisto

Heinonen, N. 2003. Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön monisteita 2003:22 [Viitattu 30.9.2010.] Saatavissa: <http://pre20090115.stm.fi/pr1078744181264/passthru.pdf>.

Heller – Ikonen, A. 1999. Tuumasta tekstiksi –perusopas seminaari- ja opinnäytetyöntekijälle. Tampereen yliopisto. [Viitattu 21.9.210.] Saatavissa: <http://www.wuta.fi/laitokset/hoito/wwwoppimateriaali/luku5f.html>

Hinkkanen, L. 2000. Hoitotyön opettajan ja käytännön ohjaajan yhteistyö käytännön opiskelun ohjauksessa. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma

Hirsjärvi, S., Remes, P & Sajavaara, P. 2007. 13., uudistettu painos. Tutki ja kirjoita. Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu

Hirsjärvi, S., Remes, P & Saravaara, P. 2009. 15., uudistettu painos. Tutki ja kirjoita. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna

Holopainen, A. 2007. Changes in meanings of teacherhood among finnish nurse teacher. A substantive theory of nurse teacherhood. Väitöskirja. Kuopion yliopiston julkaisuja E. yhteiskuntatieteet 143. Kuopion yliopisto.

- Härmä, P. 2002. Ammattikorkeakouluista valmistuvien sairaanhoitajien käsityksiä työnohjauksesta ja sen vaikutuksista hoitotyössä. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma
- Janhonen, S & Nikkonen, M. 2003. 2., uudistettu painos. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. WS Bookwell Oy, Juva
- Jauhiainen, M. 2002. Ammattikorkeakoulun terveystieteiden opiskelijoiden ohjaajille annetun työpaikkakoulutuksen vaikutus ohjauksen käytäntöä koskeviin kysymyksiin. Mikkelin ammattikorkeakoulu. B 63: Artikkeleita, opinnäytetöitä, tiedotteita.
- Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoitaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma
- Kajander, S. 2007. Sairaanhoitajaopiskelijoiden arvioita ohjatun harjoittelun laadusta ja QPL – mittarin arviointia. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma
- Kautonen, M. 2001. Itsearviointi osana ammatillista kasvua sairaanhoitajakoulutuksessa. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma
- Lahden ammattikorkeakoulu ohjatun harjoittelun käsikirja. 2008. Sosiaali- ja terveysalan laitos. [Viitattu 14.10.2010.] Saatavissa:
<http://reppu.lamk.fi/mod/resource/view.php?inpopup=true&id=165218>
- Lampinen, M-S. 2002. Opiskelijatutorointi hoitotyön koulutuksessa. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma
- Lehtoranta, P & Aalto, A. 2003. Tukea työosaamiseen – Terttu projektissa koottuja kokemuksia opettajan ja työpaikkaohjaajan toiminnasta työosaamisissa olevan opiskelijan tukena. Kuntoutusääitiö, Helsinki

Leskelä, J. 2005. Mentorointi aikuisopiskelijan ammatillisen kehittymisen tukena. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.

Mannila, M. 1998. Röntgenhoitajaopiskelijoiden kokemuksia kliinisen opiskelun ohjauksesta. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos, Pro gradu -tutkielma

Mölsä, K. 2000. Sairaanhoitajaopiskelijan käytännön opiskelun ohjaus ohjaajan näkökulmasta. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma

Oinonen, I. 2000. Harjoittelun ohjaus hoitotyön koulutuksen eri vaiheissa. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Saarijärvi. Gummerus

Opetus – ja kulttuuriministeriö. 2001. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon – Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, opintojen keskeiset sisällöt ja vähimmäisopintoviikkomäärät. [Viitattu 14.10.2010.] Saatavissa:
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2001/ammattikorkeakoulusta_terveydenhuoltoon_koulutuksesta_valmistuv?lang=fi

Ora-Hyytiäinen, E. 2004. Auttajasta reflektiiviseksi sairaanhoitajaksi - Ammattikorkeakouluopiskelijan kasvu ja kehittyminen ammattiin. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Väitöskirja

Paakki, A & Pakkanen, I. 2000. Kollegiaalisuuden ilmeneminen sairaanhoitajien ja sairaanhoitajaopiskelijoiden kuvaamina. Tampereen yliopisto. Hoito tieteenlaitos. Pro gradu -tutkielma

Perkiö-Kuosmanen, M. 2004. Työssä oppiminen yksilövastuisessa hoitotyössä - hoitotyöntekijöiden arvioimana. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma

Salmela M. 2004. Sairaanhoitajaopiskelijoiden hoitamisen taidot ja niiden opetus ammattikorkeakoulussa - opiskelijoiden, opettajien ja ohjaajien arviot. Turun yliopiston julkaisusarja C, osa 213. Turun yliopisto.

Salonen, A. 2004. Mentorointi ja sairaanhoitajien ammatillinen pätevyys. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma

Sarajärvi, A. Sairaanhoidon opiskelijoiden hoitotyön näkemyksen muotoutuminen sairaanhoitajakoulutuksen aikana. Oulun yliopisto. Hoitotieteen ja terveystieteiden laitos.

Sirkka, K. 2001. Sairaanhoitajasta sairaanhoitajaksi – korkea-asteen tutkintoon johtava monimuotokoulutus itseohjautuvan ammatillisen kasvun ja kehityksen välineenä Suomessa ja Unkarissa. Väitöskirja. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 172. Turun yliopisto

Suikkala, A. 2007. Nursing student – patient relationship and associated factors. Turun yliopiston julkaisuja, sarja D, osa 788. Turun yliopisto

Sulosaari, V., Lehti, T., Paltta, H., Pulkkinen, M-T. & Ääri, R-L. 2006. Sairaanhoitajaliitto. [Viitattu 26.10.2010.] Saatavissa:

http://www.sairaanhoitajaliitto.fi/ammattilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoitajalehti/2_2006/muut_artikkelit/kokemuksia_klinikkaopettajatoimi

Tanskanen, K. 2005. Ohjatun harjoittelun laatu – kyselytutkimus sairaanhoitajaopiskelijoille. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma

Teräväinen, S & Salovaara-Pitkänen, H. 2002. Harjoittelu – silta ammattiin. Nuorisotyön ja kulttuurin harjoitteluopas. Mikkelin ammattikorkeakoulu. B: 68 Artikkeleita, opinnäytetöitä, tiedotteita.

Väistö, R. 2004. Mentorointi, ammatillisen kasvun ja työyhteisön kehittämismenetelmä sosiaali- ja terveysalalla. Joensuu. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Yli-Luoma, P. 2001. Ohjeita opinnäytetyön tekemiseen. Oulun yliopisto. International multimedia & distance learning. IMDL Oy Ltd. Sipoo.

LIITE 1

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

1/4

Opinnäytetyöt: Tutkimuslupahakemus lähetetään allekirjoitettuna liitteineen omalle ohjaajalle.

Muut tutkimukset: Tutkimuslupahakemus lähetetään allekirjoitettuna liitteineen alan T&K&I-toiminnasta vastaavalle yliopettajalle.

Päätökset tutkimusluvan myöntämisestä tehdään alakohtaisten käytänteiden mukaan.

Hakijan tiedot	Nimi Kivistö Tiina, Levänen Laura	Henkilötunnus [REDACTED]	
	Katuosoite [REDACTED]	Postinumero 15140	Postitoimipaikka Lahti
	Puhelin [REDACTED]	Sähköpostiosoite levalaur@lpt.fi, kivitii1@lpt.fi	
	Tutkimuslaitos, oppilaitos tai muu yhteisö Sosiaali- ja terveysalan laitos LAMK	Hakijan tehtävä/virka-asema opiskelija	
Tutkimuksen ohjaaja	Nimi Sillanpää Helena	Oppiarvo ja ammatti opettaja	
	Toimipaikka ja osoite Hoitajankatu 3		
	Puhelin	Sähköpostiosoite helena.sillanpaa@lamk.fi	
Tutkimuksen toimeksiantaja	Toimeksiantaja		
	Yhteystiedot		
Päiväys ja allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä Lahti 30/04/2010	Allekirjoitus [Signature]	
Esittelijä täyttää	☒ Puollan tutkimusluvan myöntämistä	☐ En puolla tutkimusluvan myöntämistä	
	Perustelut Tutkimus työs edustaa laaja Helan olyaamisen kulu tutkimuksi		
Päiväys ja esittelijän allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä 15/5/2010	Allekirjoitus [Signature]	
Päätäjä täyttää	Tutkimusluvan myöntäminen	☐ Tutkimuslupaa ei myönnetä	
	☒ Tutkimuslupa myönnetään		
	Myöntämisen ehdot ☒ Hakijan tulee toimittaa valmis raportti tutkimuksen valmistuttua ja esitellä tutkimuksen tulokset suullisesti ☐ Muut ehdot		
	Perustelut myöntämättä jättämiselle		
	Päätäjän nimi		
Päiväys ja päätäjän allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä 16/5/2010	Allekirjoitus [Signature]	

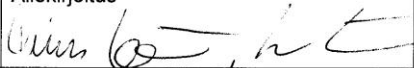
LIITE 1 (jatkoa)

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

2/4

Tiedottaminen päätöksestä	☐ tutkimusluvan hakijalle ☐ ohjaajalle ☐ T&K&I-yliopettajalle	
TIIVISTELMÄ TUTKIMUSSUUNNITELMASTA		
Tutkimuksen tekijä/ -t	Laura Levänen, Tiina Kivistö	
Tutkimuksen nimi	Sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia työharjoittelun ohjauksesta	
Tutkimuksen tausta		
Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat	Tavoitteemme on, että työmme toimisi viesti välimeinänä kentille, siitä, millaiseksi sairaanhoitajaopiskelijat kokevat saadun ohjauksen ja kentällä toimivat sairaanhoitajat saivat tiedon mahdollisista kiitoksista tai kehitysehdotuksista ja tämän seurauksena tavoitteena on kehittää harjoittelun ohjausta. Työmme tarkoituksena on selvittää sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksia harjoittelun ohjauksesta.	
Tutkimuksen aikataulu	<ul style="list-style-type: none"> - Työ on lähtenyt käyntiin joulukuussa 2009 - Tammi, -helmi - ja maaliskuu 2010 on työstyetty teriaosuutta - Maaliskuussa 2010 suunnitelmaseminaari - Toukokuussa 2010 jaetaan kyselylomakkeet - Toukokuussa 2010 kyselylomakkeet palautetaan - Toukokuun lopussa 2010 aloitamme aineiston analysoinnin, mikä jatkuu kesälle 2010 - Elo – syyskuu 2010 työn pohdinta ja viimeistelyä - Lokakuu 2010 työn palautus 	
Koulutusalan rooli tutkimuksessa (vastuut, velvollisuudet ja hyöty)		
Tutkimuksen rahoitus, rahoittajat ja budjetti	Koulutus vastaa kyselylomakkeiden tulostulosten. kyselylomakkeita yhteensä n. 90 kappaletta => kyselylomakkeista ei kustanneta - opintorahasta ei ole tilattu oppimateriaalia	
Päiväys ja allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä Lahti <u>30/04/2010</u>	Allekirjoitus

LIITE 2

Hyvä kyselyyn osallistuja!

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Lahden ammattikorkeakoulusta. Opiskelemme viimeistä vuotta ja teemme opinnäytetyötä sairaanhoitajaopiskelijoiden kokemuksista ohjatussa harjoittelussa. Tämän kyselyn tarkoitus on selvittää, millaiseksi sairaanhoitajaopiskelijat ovat kokeneet ohjauksen käytännön harjoittelujaksoilla. Olemme rajanneet kyselyn käsittelemään ainoastaan opiskelijan harjoittelua ohjaavan sairaanhoitajan ohjaukseen. Ohjaava sairaanhoitaja ei tarkoita ainoastaan nimettyä ohjaajaa vaan myös muita sairaanhoitajia, jotka toimivat yhdenkin vuoron verran opiskelijan kanssa, jolloin he ovat opiskelijalle ohjaajan roolissa.

Kysely on täysin luottamuksellinen ja vapaaehtoinen. Nimiä eikä luokkia tuoda opinnäytetyössämme julki. Osallistumalla kyselyyn voit antaa arvokasta tietoa ohjauksen laadusta ja mahdollisista kehitysehdotuksista.

1. Kuvaa minkälaista ohjausta olet saanut harjoittelu jaksolla/jaksoilla?

2. Miten harjoittelujaksoillasi on mielestäsi toteutunut koulun asettamat sairaanhoitajaohjaajan vastualueet ?

3. Kerro, miten olet saanut palautetta eri harjoittelujaksoilla? Kuvaa myös miten itse hait palautetta?

4. Kuinka asettamasi oppimistavoitteet huomioitiin eri harjoittelujaksoilla? Vaikuttiko ohjaaja tekemiisi oppimistavoitteisiin?

5. Millaista mielestäsi on hyvä ohjaus?

6. Miten opiskelijana kehittäisit harjoittelun ohjausta?

LÄMMIN KIITOS VASTAUKSISTASI!

LIITE 3

TAULUKKO 2. Aineiston pelkistetyt ilmaukset, alaluokat ja yläluokat.

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
KYSYMYKSI 1. Oppimista tukeva ohjaus, vastuun anto, luotto, tuki, aikaisemman osaamisen huomiointi.	Opiskelijan huomiointi	Asenne	Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat
Ohjaajan rauhallisuus, ohjaus/ohjaaja ystävällinen, ohjaaja huomaavainen, ohjaaja opiskelija myönteinen, ammattitaitoinen ohjaaja, kannustava ohjaaja, motivoitunut ohjaaja.	Ohjaajan ominaisuus		
Opiskelijan pomotus, opiskelijan juoksutus, opiskelijan nöyryytys, huono kohtelu muilta kuin omalta nimetyltä ohjaajalta, opiskelijan yksin jättäminen.	Opiskelijan kohtelu		
Palautteen anto ja saaminen, opiskelijan perehdytys, uuden tiedon saanti.	Tiedon jakaminen	Tuen anto	Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat
Positiiviset kokemukset nimetyltä ohjaajalta, ei epäonnistumisen pelkoa.	Tasavertainen ja kannustava ohjaussuhde		

<p>Hyvin suunniteltu ohjaus, määrätietoinen ohjaus, perusteellinen ohjaus, laadukas ohjaus, asiantunteva ohjaus, oman ohjaajan vastuullinen ohjaus, ohjauksen laatu vaihtelevaa, ohjaajan persoona sekä henkilöke- miat vaikuttaneet ohjauksen laatuun, opiskelijalle annettu liialti vastuuta, liiallinen oletus.</p>	<p>Mentoroiva ohjaus harjoittelujaksolla</p>	<p>Opiskelijan tuntemukset</p>	<p>Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat</p>
<p>Ohjaaja ei motivoitunut ohjaukseen, ohjaajalle ei kiinnostusta ohjaukseen, ohjaus/ohjaaja välinpitämättömän, ei suunnitelmallisuutta ohjaukseen, ei valmiuksia ohjata, muuta kuin ohjaajan omaa työtapaa ei hyväksytä oikeaksi, ohjaus pinnallista, omalle ohjaajalle jätetty vastuu opiskelijan ohjauksesta, opiskelijalle ei annettu kehuja, opiskelijan virheistä huomauttelu, opiskelijan arvostus alentavaa, opiskelija koettu riisaksi, opiskelijalle epävarma ja osaamaton olo seurauksena huonosta ohjauksesta.</p>	<p>Ei mentoroiva ohjaus opiskeijan kokemana</p>	<p>Ohjaajan alhainen motivaatio</p>	<p>Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat</p>

<p>Oppiminen opiskelijan omalla vastuulla, ei anneta opiskelijan tehdä, ohjaaja ei kerro mitä tekee, ohjaaja antaa valmiit vastaukset, opiskelijalle ei anneta aikaa, opiskelijan kysymyksiin ei vastattu tai ei selvitetty, opiskelijan aikaisempaa kokemusta ei huomioitu – kiire.</p>	<p>Opiskelijaa ei tueta oppimiskokemuksiin</p>	<p>Ohjaajan alhainen motivaatio</p>	<p>Kokemukset ohjauksesta vaihtelevat</p>
<p>KYSYMYS2. Työtehtävien opetus opiskelijalle, Sairaanhoidajan vastuu opiskelijasta, vastualueet tuttuja ohjaajalle.</p>	<p>Ohjaaja perehtynyt vastuualueisiin</p>	<p>Tietoisuus</p>	<p>Sairaanhoidajan vastualueiden toteuttaminen</p>
<p>Opiskelijan mukaan, vastualueet toteutuvat hyvin, ohjaajan kiinnostus vastuualueisiin ja niiden toteuttamiseen.</p>	<p>Vastualueet toteutuneet hyvin</p>		
<p>Vastualueet eivät toteudu, opiskelija ei tiedä vastualueista.</p>	<p>Tietämättömyys vastualueista</p>	<p>Epätietoisuus</p>	<p>Sairaanhoidajan vastualueiden toteuttaminen</p>
<p>KYSYMYS 3. Opiskelija ohjaajan kanssa sopinut yhden kerran päivässä tai viikossa palautteen annolle, päivän päätteeksi saatu palaute, palautetta saatu pyytämättä , palaute saatu tasaisin väliajoin harjoitte-</p>	<p>Toimivapalautteen anto</p>	<p>Palautteen merkitys</p>	<p>Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa</p>

<p>lujakson aikana, laajempi palaute saatu arviointitilanteissa.</p>			<p>Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa</p>
<p>Palaute ollut positiivista, palautteessa ollut kehitysideoita, palaute ollut hyvää ja suoraa, palaute ollut monipuolista.</p>	<p>Opiskelijan oppimista tukeva palaute</p>		
<p>Muilta kuin omalta ohjaajalta saatu palaute suppeaa, palaute annettu nöyryyttävästi, palaute ollut huonoa, suppea palautteen anto päivän päätteeksi mm. sanoilla ”ihan hyvä/ ihan ok”.</p>	<p>Ohjaajalta suppeaa palautetta</p>		
<p>Opiskelija hakenut palautetta vihkon avulla, opiskelija saanut palautetta suullisesti sekä kirjallisesti, opiskelija hakenut omatoimisesti palautetta, opiskelija pyytänyt saamansa palautteen menevän myös omalle ohjaajalle, opiskelija saanut palautetta sekä potilailta että työntekijöiltä.</p>	<p>Opiskelijan omatoiminen palautteen kerääminen</p>	<p>Oma-aloitteisuus</p>	<p>Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa</p>

<p>Opiskelija ei hakenut palautetta, palautetta vaikea saada, opiskelijalla tärkeä rooli palautteen hakemisessa – sitä ei saa automaattisesti, palautetta saa todella huonosti.</p>	<p>Palautteen hakeminen</p>		<p>Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa</p>
<p>Palautetta saa vasta loppuarvioinnissa, palautetta saa erilalla eri osastoilla, osastoilla käytössä palautevihko johon muut kuin oma ohjaaja antaa palautetta, palautetta saa vain opiskelijan sitä pyytäessä, palautetta annettu silloin kun on ollut tarpeen, palautetta saa viimeistään hyvin silloin kun opiskelija itse sitä pyytää</p>	<p>Erilaiset toimintatavat palautteen annossa</p>	<p>Erilaiset toimintatavat</p> <p>Erilaiset toimintatavat</p>	<p>Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa</p>

<p>Palaute tökeröä, perustelematon palaute, opiskelija kokee ettei ohjaaja jaksa keskittyä palautteen antoon päivän päätteeksi, opiskelija kokee palautteen pyytämisen vaikeaksi koska kaikkea palautetta ei anneta kehittäväksi, huonoista asioista helpommin palautetta kuin onnistumisista, palaute perusteellisempaa päivän päätteeksi muilta kuin omalta ohjaajalta, ohjaajilta saatu palautetta hyvin mutta joiltakin enemmän joiltakin vähemmän, opiskelija välillä hakenut palautetta omatoimisesti.</p>	<p>Erilaiset linjaukset palautteen annossa ja sen saamisessa</p>		<p>Suora ja monipuolinen palaute on helppoa vastaanottaa</p>
<p>KYSYMYS 4. Ohjaaja huomioi opiskelijan tavoitteet, ohjaaja luki tavoitteet, ohjaaja kertoi mielipiteensä tavoitteista, ohjaaja kehunut tavoitteita hyväksi, ohjaaja antoi vinkkejä tavoitteiden laatimisessa, ohjaaja auttoi hakeutumaan tilanteisiin jotta tavoitteet täytyisivät, halu vaikuttaa</p>	<p>Ohjaaja huomioinut tavoitteet</p>	<p>Motivaatio</p>	<p>Opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomioiminen</p>

<p>opiskelijan tavoitteiden toteutumiseen, ohjaaja auttanut pyydettyä tavoitteiden tekemisessä, ohjaaja antanut tukea tavoitteiden tekemisessä.</p>			
<p>Opiskelija ei välitä oppimistavoitteista, ohjaaja ei vaikuttanut tavoitteisiin, ohjaaja ei huomionnut tavoitteita, ohjaaja sivuutti oppimistavoitteet, ohjaaja haukkui oppimistavoitteet liian matalaksi, muut kuin oma ohjaaja ei kiinnostunut oppimistavoitteista</p>	<p>Matala motivaatio tavoitteisiin ohjaajalta ja opiskelijalta</p>	<p>Mielipide</p>	<p>Opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomioiminen</p>

<p>Liikaa painotetaan päiväkohtaisiin tavoitteisiin, monet ohjaajat ei ymmärrä että opiskelijan tavoitteet kuuluisi olla henkilökohtaisen osaamisen tasolla, loppuarvioinnissa ohjaaja eri mieltä laadituista tavoitteista, ohjaaja tehnyt ”korjauksia”</p>	<p>Ohjaajan mielipide tavoitteisiin</p>		<p>Opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomiointi</p>
<p>Opettaja halunnut parantaa tavoitteita, opettaja puuttunut tavoitteisiin.</p>	<p>Opettaja vaikuttanut tavoitteisiin</p>	<p>Vaikutus</p>	

<p>Ohjaaja vaikutti tavoitteisiin, ohjaaja vaihtelevasti vaikutti opiskelijan tekemiin oppimistavoitteisiin, ohjaaja pyysi muuttamaan muutamaa kohtaa tavoitteissani, ohjaaja antanut palautetta mitkä hyvin mitä voisi tavoitteissa muokata, oppimistavoitteet vaikutti ohjaukseen, opiskelija tehnyt tavoitteet ohjaajan kanssa, opiskelija tehnyt itse tavoitteet sen mukaan mitä harjoittelulta haluaa, tavoitteet huomioidaan eritavalla eri osastoilla, ohjaaja tulkinnut tavoitteita ”ihan ok”</p>	<p>Ohjaaja vaikuttanut tavoitteisiin</p>	<p>Vaikutus</p>	<p>Opiskelijan harjoittelutavoitteiden huomiointi</p>
---	--	-----------------	---